СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Иорк, Четвер, 18-го Апріля 1907. Число 16. Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, April 18, 1907. No. 16.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Март 1907.

За померших членів, їх жінок і за случаї каліцтва:

Відд. 104. Марія Ваверчак, член і жена Николая, члена Р. Н. С., умерла 22. Февруара 1907	1400 дол.
Відд. 53. Алексaндер Федорчак, умер 13 го Февруара 1907	700
Відд. 5. Іван Качкош, умер 25-го Февруара 1907	1000
Відд. 19. Афтан Панько, умер 19 го Марця 1907	1000
Відд. 2. Теодозій Сливиньский, умер 2-го Марця 1907	1000
Відд. 37. Юлія Касарда жена Николи умерла 3-го Марця 1907	400
Відд. 62. Юлія Терлецка жена Амброзія, умерла 13-го Февруара 1907	400
Відд. 2. Михаїл Адзима, за нездібність до праці	100
Відд. 24. Павло Дідик, за нездібність до праці	100
Від. 3. Антін Щерба, за утрату вору ока	200
Разом	6300.00
Платня головних урядників за Март	155.00
Адміністрація „Союза“ за Февр.	73.71
Весь розхід виносить	6528.71

Розмет платить 7.305 членів записаних на ціле посмертне і 687 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 цнт.

Разом платить: член на ціле посмертне $1.00 цнт. а на половину посмертного 57 цнт.

К. Кирчів, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

		Цьвітень.
18	Ч.	Теодула
19	П.	Евтихія
20	С.	Георгія, Серап.
21	Н.	5 п. Келестина
22	П.	Евпсихія
23	В.	Терентія
24	С.	Антипа

— **Українскі виклади на** університеті в Одесі. Як дносять до „Ради“, 26-го марта почав доцент Олександер Грушевский, брат проф. Мих. Грушевского і звісний письменник, викладати на одеским університеті по украінски надобовязковий курс української історії. Перший виклад зібрав велику масу слухачів.

— **Після донесеня українских** ґазет российске міністерство народної осьвіти розіслало циркулярі проте, що ґімназії, де захотять, мають право завести науку української мови. Коли тепер пише „Рідний Край“ — батьки будуть байдужі до цієї справи, то вже винні будуть не бюрократичне міністерство, яке досі забороняло вчитись рідної мови, а ми — недбалі Українці.

— **Фотоґрафії увязнених студентів.** Вже прийшли з Липська артистично виконані фотоґрафічні знимки наших героів-академіків, що потерпіли за університетску справу. (Фотоґрафічні знимки зладжені суть в тюремних казаматах і дають наглядний доказ всяких невиґід і поневірок, які наша молодіж там витерпіла). Сьмішно низька ціна одної фотоґрафії — видівки (14 сот.) як рівнож і величезний попит за ними вже від тепер, дають запоруку, що в коротці наклад зістане вже вичерпаний. Для того в власнім інтересі, просимо дуже нашу публику спішити ся з замовленями. Часть доходу призначена на добродійні цїли. Серия фотоґрафій-видівок зложено з 8 ріжного рода знимок і коштує 1 кор. 12 сот. з почтовою пересилкою 20 сот. більше. З замовленями прошу спішитись до „Сокільского Базару“ Львів, ул. „Руська“.

(Діло)

ПОТРЕБА ПЕРЕВОДЧИКІВ.

United States Civil Service Commission оголосила конкурс на переводчиків (interpretors), яких буде потрібувати при ріжних іміґраційних урядах. Платня 100 долярів на місяць. Кандидати мусять бути ситизенами Злучених Держав і мусять мати не менче 20 літ. Іспити будуть здавати 15-го Мая 1907. Кождий Русин котрий хоче здавати іспит на такого переводчика повинен **сейчас** написати до U. S. Civil Service Commission, Washington, D. C. або до найблизшого секретара of the Board of Examiners, аби єму прислали application Forms 304 і 1141. Ті аплікації треба як найточнїйше виповнити і чим скорше відослати Комісії у Вашинґтоні. Іспити можна здавати з якої небудь мови, яку чоловік добре знає і з кількох мов нараз. Хто знає більше мов той скорше дістане місце.

Єслиб котрий Русин старав ся дістати місце переводчика а потребував ще яких пояснень, нехай сейчас пише впрост до U. S. Civil Service Commission, Washington, D. C. або до найблисшого Secretary of the Board of Examiners а не до редакції „Свободи“ бо час короткій — шкода кождої втраченої хвилї і комісія або секретар могуть дати точнїйші поясненя як ми.

— **Руске товариство** для охорони еміґрантів. Дня 28 м. м. відбули ся в дух. семинари у Львові перші загальні збори новозаснованого товариства сьв. Рафаїла для охорони руских еміґрантів. Єсть се філія головного товариства сьв. Раф. у Відни, але має повну автономію. На зборах явилось звиш 80 членів духовної і сьвітскої інтеліґенції, котра з великим заінтересованєм вислухала вичерпуючого і на основнім досьвіді опертого реферату о. Ганицького. Товариство має на меті опікуватись тими, котрі рішились на еміґрацію, так під зглядом релїґійним як і матеріяльним і коли наша суспільність зрозуміє і попре се нове діло матеріяльно (вступаючи як найчисленнійше в члени) та морально, працюючи в дусї статута товариства, — то можемо мати надію, що змагаючий ся чим раз більше рух еміґрацийний удасть ся попровадити так, як сего добро народу душевне і матеріяльне вимагає. Загальні збори вибрали отсей виділ: суд. радник Тит Ревакович (голова) о. д-р Жук заступник голови, п. Любомир Рожанский (секретар), о. Никита Будка (касієр), д-р Кирило Студиньский, о. Фолис, о. А. Пеленьский, о. Стернюк, о. Донарович, о. Яр. Левицький, д-р І. Брик, о. Лиско, о. Ганицкий, д-р Левицький, о. Т. Лежогубский, заступниками виділових: о. Е. Ваньо, о. Ст. Мохнацький, о. І. Панківский, о. Боцян і о. М. Коритко. Адреса товариства: Товариство сьв. Рафаїла у Львові, ул. Коперника ч. 36.

— **720 селяньских** господарств на лїцитації за горівку. Угро-руска „Наука“ доносить про сумний стан руских селян в деяких сторонах Угорщини. В селї Пружина, трончаньского комітету є від 15 літ коршмарем Натан Порюес. За той час у того Жида задовжилось 720 місцевих селян. Коршмар заінтабулював ся на селяньских ґрунтах, а в послїднім часї вніс против усїх довжників жалобу до суду, котрий визначив на день 6-го мая сего року лїцитацію 720 селяньских ґрунтів. Без сумніву завинили тут найбільше самі селяне, що так легкодушно влізли в кіґті жидівскої пявки, але не менше винуваті тут місцевий руский парох і мадярскі власти, покликані до морального проводу темного населеня.

— **Др. Кенард,** якого „Товариство приятелїв“ вислало в російскі ґубернії діткнені голодом, прислав з Самари 3-го Апріля листа, в якому звертає ся до анґлійців і американцїв з просьбою а як найскорійшу поміч гол ... чим. Він пише: „В полудневo-всхідних провінціях Росії живе 20 міліонів людий, які без скорої помочі навіть не в силї пережити найблизших жнив„. В самій Самарі, каже Др. Кенард, тисячі народа лежить в смертельній горячці а що найменше 750.000 терпить голод. З сих послїдних заледви 372.000 може сяк так істнувати при помочи одноразової запомоги в видї мізерного обіда. Одначе фонди сї напевно вичерпають ся найдальше до 1-го мая. Др. Кенард просить передовсїм о скору доставу консервованого молока для дітий. Більше чим 300.000 дітий є без молока і тільки мякушкою хлїба удержуєть ся їх при житю. Після нього конечно треба $2.500.000, щоби вратовати житє 20 міліонам умираючих людей.

— **Заворушеня** аґрарні в Румунії втихли, та мабуть не на довго. Бо от телєґрами принесли вістку що великі власники земельні опирають ся всяким заповідженими королївским манїфестом реформам, та що король безсильний супроти їх опору. В виду того треба надїятись нових розрухів. Після послїдних зіставлень вбито 10.000 учасників розрухів, а 15.000 арештовано, з яких знова богато за кару в участи в розрухах розстрілено.

— Страйк робітників броварних в Пітсбурґу, що зєдинились в юнію робітників броварних півн. Америки і Канади, скінчив ся побідою робітників. Всї вертають до працї, осягнувши підвисшенє платнї і зниженє годин працї. Машиністам і палячам знижено час працї з 12 годин на 8. Робучий час прочих робітників зредуковано з 9 год на 8. Страйк захопив 53 броварів в Пітсбурґу і в цїлім західнім дистрикті Пенсильванії.

— **В Москву** вернув ся з Америки та Анґлії Шишков; він їздив туди збирати гроші на голодних у Росії. Американьці дали 10 тисяч долярів, а Анґлїйці 25 тисяч фунтів стерлїнґів.

— Социяльна демократия в Німеччинї, що потерпіла при недавних виборах до парляменту такий погром, обчислює тепер свою силу і виказує, що на дїлї сторонництво скріпило ся, а доказом сего незвичайно сильний зріст партийної преси. Досить буде згадати, що центральний орґан „Vorwarts“, який в грудни минувшого року друкував ся денно в 120.000 примірників, з початком марця с. р. виходить в 138.000 примірників. Отже в часї виборчої компанії позискав той дневник 18.000 передплатників більше! Орґани инших сторонництв не подають свого виборчого білянсу

— **Селяне** с. Дашковець, Подільскої ґубернії зібрали на користь голодних ваґон житя і одправили його в Самару.

— **В Кінґстон, Джамайка,** було знова сильне землетрясенє. Настав великий переполох між народом, одначе вскорі успокоїлося, коли довідались, що трясене не спричинило ніякої шкоди.

— **7-го Апріля** с. р. відбулись в нашій читальни в Plesant Home, Man. загальні збори, на яких вибрано нового голову, І. В. Дрогомирецкого на місце уступившого з причини виїзду на Грендоньску парафію о. А. Вільчиньского. Від часу основаня нашої читальні вплинуло до каси $19.35. Противники наші від самого початку кидали болотом на нашу читальню, але як каже псальмопівець — „падуть грішници в мрежу свою“.

З поважанєм
І. В. Дрогомирецкий.

— **Парафію** в Syracuse, N. Y. обняв давно ожиданий о. В. Гривнак. Його адреса: 104 Wilburn Ave. Телєфон 2778 I. Доокресні Русини як з Deferiet, Rome, Herkimer і Ithaca можуть удаватись до него з потребами.

— **Дня** 1-го Апріля відбув ся похорон одинака-сина п. Андрія Варяна, прокуратора церкви в Syracuse. Народ наш, що доси вороже був настроєний до п. Андрія Варяна, в виду такого нещастя забув на свою вражду і дуже чисельно явив ся на похороні чим власне дав доказ свого прощеня і пошанівку для п. Варяна.

— **Семенови Хрущ** а взглядно єго жінцї Tepeсї з Сиракюз, Н. Й. приключилось чимале нещастє. Дня 30-го марта носила згадана жінка паску сьвятити до рим. кат. попа, та вертаючи домів впала зі сходів на діл і зломила собі руку. Народ говорить, що се кара божа за се, що обоє Хрущі покинули свій обряд рідний і перейшли на латиньске.

— **На сходинах** в п. Романюка в Ню-Йорку, зібрали тов. радикали для академиків 10 долярів. На фонд хлопский Радик. Партії зібрали $20.90. Гроші сї вислано на руки адвоката Бачиньского в Стрию.

Ів. Бучак.

Для арештованих руских студентів у Львові:

1). З Гленвуд, Вис. зложили Михайло Руба, 50 ц., Там Чміль 50 ц., Роман Юрчак 1 дол. Разом 2 дол.

2) В Бостон, Масс. жертвовали на руки М. Гордийчука:

Мих. Гордийчук 1 дол.; по 75 цнт.: Григорій Бекер, Петро Онуляк; по 50 цнт.: Іван Калита, Никола Попович, Петро Магомет, Никола Ботулїньский, Мартин Садовский, Павло Шидловский, Іван Майданий, Іван Звариш, Федор Беззупка, Мих. Шадай; по 25 цнт.: Тимко Магомет, Лука Дзівіньский, Мих. Сіткєвич, Андрей Кравець, Ілько Кулик, Павло Кудрик, Петро Христинеч, Никола Дембіцкий, Теофіль Проскурнїцкий; Андрей Кутний 20 цнт. Разом 10 дол.

Всїм жертводателям складаю прилюдно сердечну подяку.

Мих. Гордийчук.

3). На руки Ів. Париляка зложили в Ню Бритейн, Конн.

По 1 дол.: Іван Париляк, Осип Гибай, Ілько Глива; по 50 цнт.: Іван Ґерент, Теодор Бенза, Василь Оліярчик, Даниїл Ґерент; Юрко Баля 35 цнт.; по 25 цнт.: Антон Кащак, Юстина Кащак, Юстина Гавко, Осип Бенза, Гнат Білас, Михайло Вуйтович, Іван Лехман, Стефан Ґерент. Разом $7.35

4). В независимій церкви і на весїлю Мартина Клима в Брокенгед, Ман. Канада на руки о. Бачинского $9.50.

5). Осип Бубняк, Детбридж, Канада 1 дол.

5). Зібрано на мітинґах по Службі Божій, скликаних о. Н. Піргорецким, на Curtis Bay, Md. $26.26, Baltimore, Md. $11.12 а Брацтво Соєд. ч. 57 в Baltimore, Md. жертвовало 5 дол.

Разом $42.38

Комітет збірковий:
о. Н. Підгорецкий
Ник. Дурдела,
Ігн. Ладна,
Мак. Тирпак.

6) Читальняники в Питсбурґу, Па. зібрали між собою $123.80

Сего тижня зложено	196.05
Попередно	635.77
Разом	$831.80

Всїм жертводателям сердечне Спаси-біг! Дальші жертви просимо присилати як найскорше, бо справа нагляча.

Редакція „Свободи“.

У ЛІКАРЯ.

— А що вам залягає?

— Та пане дохтір менї долягає хороба....

— Але яка хороба?

— Ну, та ви вже на се дохтір, щоб ви знали яка хороба!...

— Знаєте, що Анна виходить за муж за Хрунївского?...

— Та знаю; але отсе є не до витовкуваня, що така розумна дївчина як Анна виходить за чоловіка так дурного, що хоче з нею женити ся.

— А ґратулюю..... чув, що ви ожепили ся....

— Так!.... і єсьм дуже вдоволений — маю жінку тиху, добру як ангел, мало вимагаючу....

— А, та що она маловимагаюча то сейчас видно із сього, що вийшла за вас.....

Свій, то не мій.

— А хто там стукає?

— А я!....

— Що за я!?

— Та свій!

— Як свій, то не мій! Не відчиню і конець!...

— Подумайте собі добродїю, що як ми були під північним бігуном, то з великого зимна аж нам огонь замерз, так що поломінь ми мусїли рубати сокирами.....

— Фііі.... добродію! То єще дурниця. То як я був в Африцї під екватором, то панували так такі спеки, що ми мусїли давати куркам ликати кусники леду, бо инакше зносили уже варені на твердо яйця. ...

Марія Кононицька.

Дим.

Що глянула в віконце своєї сьвітлички, все могла його бачити, як із величезного димаря фабрики гнав ся синім стовпом. Було й зумисне відривала старі свої очі від роботи, шоб кинути на нього бодай однїським поглядом. У сьому погляді була дивна добрячість і гейби пестощі. Люди йшли тай минали, спішучи в ріжні сторони. Мало хто глянув горі в на прямі комина, ще менше запримітило синю полосу диму. Та для неї сей дим мав особливе значінє! Говорив із нею, розуміла його. Був в єї очах сливе живим еством.

Коли скоро день на опалевому, граючому красками сьвітівки небозводі, дим розклублював ся верх димаря круглим чорним руном, та розносив гостру, гризку воню саджі, знала вона, що тамки її Мариянко в кітлівні край варти стоїть, вогні розніčує, міркує, розкладае. Високий, стрункий, гнучкий, в синій полотнянці, ременом підперезаній, в легкій шапочці на ясному волосю, з широко викоченим ковнїрем на шиї.

— Ого! — шепотіла тоді всьміхаючи ся — Мариянко „фасуе"...

Він справді „фасував". Із ревністю новика сипав на ватру вугле, кіш за кошем, працюючи за себе і за горнаря, гордий на свое нове зване кітлового. А враз із сїєю великою, ясною полуміню, вибухали в його душі пісні, що ними кітлівня лунала від свитаня до ночі.

Та небаром чорні клубища диму біліли, рідли, легшали, аж крізь погідну синяву вигнали легіським, рівним стовпом.

Сей вид вливав у серце вдовиці радість та погоду.

— Все гаразд... — шепотіла — все гаразд, дякувати Всевишньому!

Тай вештала ся по вбогій сьвітличцї. Стелила свое ліжко й синів тапчан, замітала сьміте березовим дряпачем та топила в печці дрівцями під полуденок.

Тоді то просто чималого фабричного димаря, з величньою китою диму, зносило ся в блакити тонке синяве пасемце знад крівлї прочолу, що в ньому жила вдовиця; пасемце так хирне й никле, як дих старечих грудий, що його добули з ватри.

Та юний кітловий завсїгди запримітив се пасемце. Ба, не лише запримітив, а й усьміхав ся до нього. Він добре знав, що тамки край печі його старенька ненечка в білесенькому очіпкови на голові, в юбці підперезаній рожевою запаскою, дрібна, завяла, згорблена готовить йому борщ прехороший, або знаменитий крупначок. Часом навіть здавало ся йому, що чує виразно скусний запах тих присмаків.

Тоді з подвійним запалом докидав до ватри сьвіжу лопату вугля і коли горнар чухав ся в голову, він стоючи однією ногою на підмурі, стачив за двох у роботі, звинний та гнучкий.

І так проти себе йшли в небо сї два віддихи: фабрики й прочолу, тай гинули в прозорій синяві. Може в ній і лучили ся.

Під полуднє фабричний дим рідів трохи. Велитенські легкі машини звільняли в праці, пущені пари прошибали раз і вдруге воздух гострим, прикрим свистом, а хлопець ураганом впадав у сьвітличку.

— Ненечко, їсти! — кликав уже з порога, а кинувши шапчину на стіл, біг до клїтки з косом, що висіла в віконци. Кіс, як тільки побачив хлопця, видавав довжезний свист, подібний до фабричної свиставки. Відтак починав свої звичайні сьпіви, що Мариянко його вивчив. Хлопець ставав перед кліткою, встромляв руки в кишені й теж свистав. Аж сїіни ходили від тих свистів.

А мати розстелювала тимчасом гарну, жовту скатерть, в синії олеві ткану, й ставила глибоку, камінкову вазку крупняка, борщу з рурою, або горохівки з вудженикою, або й стиранки, як там зайшло. Побіч вазки виступав чималим бохонцем хліб, головна основа сїеї поживи.

Зникав він теж сливе в половині, ледво хлопець присунув ся до нього. Шматок за шматком краяв, в мищині з сілю мачав і приговорював:

— Добрий хліб, мамуню!

— Добрий, синочку — відповідала за кождим разом удовиця — їдж з богом, їдж! На славу Христа Господа тай Матері його Пресьвятої...

Хлопець не дав просити ся, а враз із хлїбом зникав і зміст миски.

— Добрий борщ, мамуню — казав тоді.

Мати вже від кількох хвиль їла щораз поволійше. Мішала ложкою в тарілцї, дула в неї. Та борщу якось не вбувало. Тож, як хлопець вимів, що мав перед собою й засіваючі ся вусики верхом руки обтер, питала квапно:

— А можеб ти, синку ще... мені нині щось не дуже якось...

Хотіла йому дати до пізнаня, що їй не смакуе, та бояла ся виразною неправдою Бога обиджати, бо борщ був знаменитий.

— А ну, — говорив хлопець — як мамунця не їдять...

Поспішно підставляла йому свою тарілку й говорила:

Їдж, дитинко, їдж! На славу Христа Господа...

А хлопець забирав ся знова до ложки по свойому.

— Що мамунця хочуть від сього борщу? — питав. — Се царський борщ!

— Був би він, був би, синочку — відказувала кліпаючи очима — тільки, що мені бібкового листя не стало до нього...

Бувало, що не доїдав.

Зливала тоді останок у глиняну риночку й клала в печі так, щоби син сего не замітив. Сей останок уважала вже виключною своєю власністю. Коли хлопець вийшов, покріпляла ся ним, огризаючи останки хліба.

Все те діяло ся з безмірною скорістю. Молодого кітлового лише на коротко заступали в полуднє. Мусів спішити ся. Ледво з'їв, робив на собі широкий знак хреста, цілував неньку в запрацьовану, виходнїлу руку, хапав шапчину, а свиснувши косови на пращане, збігав трьома плигами з прочолу долів. Удовиця ставала тоді серед сьвітлички, з зібраною зі стола скатертю тай слухала грімкого тупоту синових ніг. Із трівожною й щасливою заразом усьмішкою.

— Сьвятий Антоне — казала, обертаючи головою ігі, з яким летїнем! Ноги ще поломить, сходи порозбивае...

І стояла такечкии заслухана, поки на долині двері не гримнули сінні й не прогув відгомін сїеї шаленої пальби ніг молодечих, сильних. Що йно тоді кінчила складати скатерть, мила посудину, пригортала жар попілом і сївши край вікна, латала синову одежу й біле.

Як що се було літо, ще довго, довгенько могла бачити дим, що гнав ся з фабричного димаря. Часом то так задивила ся в нього, що й робота випала їй з рук.

Бо чудні прибирав види й краски.

То зелізною гадиною викручував ся сам із власних перегибів все дальше, все висше; то легіською заслоною віяв ся в воздухах, просіваючи крізь себе рожеві облачки; то як із кадильниці йшов прямо в гору, кучерявлячи ся мягесенько краями; то величанською китою з піря горів під золотом сонця, з димаря гей із шолома за вітром віючи; то в якісь чудові стати видовжав ся; в якісь надземнії мари, в якісь привиди...

Часом видував його вітер, гейби вітрила великого судна; часом розривав немов клуби клочя; часом гнав, як чорнявий туман. А заслотило ся на дворі, то важкою хмарою стояв над димарем, і платами вішав ся по крівлях, і товк ся над землею, не відаючи, де йому дїнути ся.

Як прийшла зима, сьвітила вдовиця лямпку край печі й робила при нїй грубі панчохи на продаж.

Та хоча від віконця люто задувало й іней аж у сьвітличку залітав крізь порохнав рами, підходила раз враз до нього, щоб на фабрику глянути.

Горіла вона простісінько прочолу довгим рядом ярко осьвічених вікон. Гуділа внутрішньою працею своїх велитеньских легких, брящала зелїзем, дзвеніла битем молотів, скреготала зубами пил, сичала жалами топлених металїв. Дим, що тепер на полї глибокої небесної синяви гнав із її димаря, був полумінний, зїючий огнями, метав снопи іскор гей ракети.

(Конець буде).

ІЗ СТАРОГО КРАЮ.

(Туга жени за мужем жувучим в Америцї).

Думки мої, мисли мої, горе мені з вами;
Не оден день, не одну ніч плачу я над вами.
Ой поїхав мій миленький в чужину за море,
Полишив мя з діточками, гірке мое горе.
Полишив мя з діточками тай ще молодую,
Щоб я собі висушила головоньку свою.
Ой ти милий там сумуеш, а я тутки плачу,
Що я тебе мій миленький довгий час не бачу.
Таж на сьвіті кожда птичка парі ся тримае,
А нас таких молоденьких нужда розривае.
Ох як тяжко каменеви під воду плинути,
А що тяжше мені самій без милого бути.
Понад гору високую літае голубка,
А мій милий десь за морем, а я бідна тутка.
Мое серце як голубка день і ніч сумуе,
Що без парі і не в гнїздї а де будь ночуе.
Бути може, що й мій милий без кутка і хати;
Де він голову притулить не знати, не знати.
Хоч як тяжко мое серце сумуе і плаче,
Чужий ніхто не спитае, не чуе, не бачить.
Чужі люде не спитають. А на щож питати?
Нехай плаче сиротина, нехай си вік тратить.
Плаче серце, плачуть очи, поки не заснули,
Жалібнійше, голоснійше, щоб вітри почули.
Щоб занесли буйнесенькі гень за сине море,
Щоб там мому миленькому розважили горе.
Серце мое каміннее з каміня твердого.
Чом мені ся не розпукнеш з жалю великого.
Коб ся звідав мій миленький хоч листом до мене,
Спалаб може туга з серця, горю лекше стане.

Павло Березовецький, з Шельпак.

Справоздане касове
„Рус. Нар. Союза" за місяць Февруар 1907 р.

Число Відділу	Назва Братств	Розмер	
1	Shamokin, Pa., Бр. сьв. Андрея	209	40
2	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Дим.	43	64
3	Olyphant, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	222	85
4	Jersey City, N. J., Бр. сьв. О Ник.	103	58
5	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. П. і П.	70	83
6	Brownsville, Pa., Бр. сьв. П. і П.	146	94
7	McAdoo, Pa., Бр. Пр. Богород.	148	15
8	Elmira, N. Y., Бр. сьв. Михаїла	38	44
9	St. Clair, Pa., Бр. Пр. Богород.	56	95
10	Ansonia, Conn., Бр. П. і П.	96	05
11	Waterbury, Conn., Бр. сьв. І. Хр.	27	25
12	Yonkers, N. Y., Бр. сьв. Ів. Хр.	67	78
13	Troy, N. Y., Бр. сьв. О. Ник.	40	25
14	St. Louis, Mo., Бр. сьв. Мих.	83	90
15	Buffalo, N. Y., Бр. сьв. Ів. Хр.	49	35
16	Lansford, Pa., Бр. Пр. Богород.	220	52
17	West Pawlet, Vt., Бр. Пр. Бог.	13	65
18	Seymour, Conn., Бр. сьв. Ів. Хр.	—	—
19	Priceburg, Pa., Бр. сьв. Василія	75	59
20	Jessup, Pa., Бр. сьв. П. і П.	70	10
21	Mayfield, Pa., Бр. сьв. Кир. і М.	20	15
22	Manown, Pa., Бр. сьв. О. Ник. за Дец. і Січень	19	95
23	Homestead, Pa., Бр. сьв. Мих.	64	05
24	Shamokin, Pa., Бр. сьв. Йосифа	24	15
25	Trauger, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрес.	62	85
26	Belle Vernon, Pa., Бр. Пр. Бог.	36	74
27	Glen Lyon, Pa., Бр. сьв. П. і П.	50	35
28	Mahanoy Plane, Pa., Бр. сьв. Ілії	95	54
29	Rhone, Pa., Бр. сьв. Спаса	33	45
30	Breslau, Pa., Бр. сьв. Андрея	100	74
31	Eleanor, Pa., Бр. сьв. Арх. Мих.	40	40
32	Trauger, Pa., Бр. сьв. П. і П.	142	17
33	Northampton, Pa., Бр. Пр. Бог.	333	73
34	Old Forge, Pa., М. Р. Н. С.	14	30
35	Whitney, Pa., Бр. Трех Сьвят.	58	57
36	Scottdale, Pa., Бр. сьв. І. Хр.	57	74
37	Chisholm, Minn., Бр. сьв. Ник.	45	25
38	Auburn, N. Y., Бр. сьв. Ник.	75	95
39	Syracuse, N. Y., Бр. сьв. Ник.	52	90
40	Scranton, Pa., Бр. сьв. Ілії.	148	16
41	Westmoreland City, Pa., Бр. сьв. Мих.	43	20
42	Passaic, N. J., Бр. сьв. О. Ник.	80	95
43	Simpson, Pa., Бр. сьв. Василія	31	20
44	Mt. Carmel, Pa., Сестр. Пр. Бог.	7	35
45	Philadelphia, Pa., Тов. „Любов"	36	83
46	Plymouth, Pa., Бр. сьв. П. і П.	169	52
47	Ambridge, Pa., Бр. сьв. П. і П.	57	28
48	McKeesport, Pa., Бр. сьв. І. Хр. за Дец. і Січень	167	45
49	Powhatan, W. Va., Бр. Пр. Бог.	16	00
50	Desloge, Mo., Бр. сьв. І. Хр.	20	55
51	Yatesboro, Pa., Бр. сьв. Мих.	19	65
52	Holyoke, Mass., Бр. сьв. Ів. Хр.	49	38
53	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	295	67
54	Terryville, Conn., Бр. сьв. Мих.	16	75
55	Carnegie, Pa., Бр. сьв. П. і П.	115	95
56	Allegheny, Pa., Бр. Пр. Богор.	66	20
57	Cohoes, N. Y., Бр. сьв. П. і П.	19	90
58	Ramey, Pa., Бр. сьв. Волод.	83	05
59	Everson, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	22	40
60	Baltimore, Md., Бр. сьв. Анни	9	60
61	Dunlo, Pa., Бр. сьв. П. і П.	73	45
62	Monessen, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	78	65
63	Ford City, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	69	60
64	Gradatim, Pa., Бр. сьв. П. і П.	9	45
65	Elizabeth, N. J., Бр. сьв. Волод.	31	70
66	New York, N. Y., Бр. сьв. Анд.	33	75
67	Butler, Pa., Бр. сьв. Арх. Мих.	154	50
68	Ansonia, Conn., М. Р. Н. С.	27	25
69	New York, N. Y., Тов. „Зоря"	31	85
70	Jersey City, N. J., Клюб Пост.	68	43
71	Franklin Furnace, N. J. Бр. сьв. Ів. Хр.	19	30
72	Alden Sta., Pa., Бр. сьв. Вол.	58	56
73	Providence, R. I., Бр. Кн. Дан.	12	80
74	Granville, N. Y., Бр. сьв. Юрія	24	25
75	Mt. Carmel, Pa., Бр. сьв. Вол.	28	55
76	Newark, N. J., Бр. сьв. Ів Хр.	25	35
77	Yorkville, O., Бр. сьв. Стефана	28	50
78	Minersville, Pa., Бр. сьв. Ник.	144	84
79	Meyersdale, Pa., Бр. сьв. Юрія	11	10
80	Pleasant Valley, Pa., Бр. сьв. Мих.	43	64
81	Baltimore, Md., Бр. сьв. П. і П.	66	65
82	New Alexandria, Pa., Бр. сьв. П. і П.	108	30
83	Carnegie, Pa., Сестр. сьв. Любви	21	85
84	Canonsburg, Pa., Бр. сьв. Мих.	51	95
85	Hazleton, Pa., Бр. сьв. Михаїла	135	60
86	Olyphant, Pa., Бр. Пр. Богор.	46	69
87	Lancaster, N. Y., Бр. сьв. Вас.	23	49
88	Cross Fork, Pa., Бр. Пр. Бог.	17	70
89	Simpson, Pa., Бр. сьв. Вас.	18	90
90	Centralia, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	12	69
91	McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Дим.	—	—
92	Taylor, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	81	58
93	Newburgh, O. Бр. сьв. Йосифа	21	65
94	New Britain, Conn., Бр. сьв. Волод.	61	34
95	Beaver Meadows, Pa., Бр. сьв. Мих.	53	92
96	Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	116	05
97	Marion Heights, Pa., Бр. сьв. Ник.	10	70
98	Shenandoah, Pa., М. Р. Н. С.	29	65
99	Wilkes Barre, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	50	48
100	McKeesport, Pa., Бр. сьв. Ольги	10	20
101	Canonsburg, Pa., Бр. Пр. Бог.	7	80
102	Cleveland, O., Бр. сьв. П. і П.	96	78
103	Expotr, Pa. Бр. сьв. О. Ник.	44	85
104	Perth Amboy, N. J., сьв. О. Ник.	144	12
105	Wilmington, Del., Бр. сьв. Мих.	14	79
106	Chicago, Ill., Товар. Русинів	17	55
107	Sayre, Pa., Бр. Пр. Богородиці	52	64
108	New York, N. Y., Бр. сьв. Вол.	64	83
109	Ellsworth, Pa., Бр. сьв. Мих.	29	90

Число Відділу	Назва Братств	Розмет
110	Leetsdale, Pa., Бр. сьв. П і П.	19 95
111	Allegheny. Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	33 55
112	Newark, N. J., Тов. Любов	28 20
113	New Florence, Pa., Бр. сьв. Вас.	31 64
114	Dunmore, Pa., Бр. сьв. П. і П.	36 24
115	New Philadelphia. Pa., Бр. сьв. Мих.	32 55
116	Chisholm, Minn., Бр. сьв. Мих.	18 55
117	New York, N. Y., Тов. „Січ"	14 51
118	Pittsburg, Pa., Сестр. Пр. Богор.	13 21
119	Latrobe, Pa., Бр. сьв. Михаїла	36 75
120	Spangler, Pa., Бр. Пр. Богор.	50 90
121	Trenton, N. J., Бр. сьв. Ів. Хр.	154 38
122	Trenton, N. J., Бр. Пр. Богор.	14 70
123	Scranton, Pa., Бр. Пр. Богор.	137 24
124	Ormrod, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	41 90
125	Laquin, Pa., Бр. Арх. Михаїла	— —
126	Beaver Dale, Pa., Бр. сьв. Мих.	29 10
127	Buffalo, N. Y., Бр. сь. О. Ник.	16 00
128	Lorain, O., Бр. сьв. Андрея	19 24
129	Sykesville, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	45 29
130	Pittsburg, Pa., сьв. Фльора і Лав.	27 75
131	Buffalo, N. Y., Тов. „Заок. Укр"	26 70
132	McKeesport, Pa. Тов. „Зап. Січ"	27 60
133	Newark, N. J., Бр. сьв. О. Ник.	24 15
134	Ernest, Pa., Бр. сьв. О. Ник.	45 15
135	Smoke Run, Pa., Бр. сьв. Георгія	74 09
136	Carnegie, Pa., Товариство „Січ"	55 53
137	West Seneca, N. Y., Бр. сьв. Георгія	11 55
138	Philadelphia, Pa., Тов. Ів. Наум.	19 90
139	Oil City, Pa., Бр. Пр. Богор.	37 80
140	Youngstown, O., Бр. сьв. Мих.	30 73
141	Little Falls, N. Y. Бр. сьв. Ник.	24 60
142	Vandergrift, Pa., Бр. сьв. Ів. Хр.	6 30
143	Windber, Pa., Бр. сьв. Димитрія	29 40
144	New York, N.Y., Тов. Тисьмениця	32 28
145	Alltoona, Pa., Бр. Пр. Богор.	45 66
146	McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. П. і П.	27 30
147	Allentown, Pa., Бр. сьв. Мих.	36 27
148	California, Pa. Бр. сьв. О. Николая	19 30
149	West Seneca, N. Y. Бр. Пр. Богор.	28 49
150	Irwona, Pa. Бр. сьв. О. Николая	27 30
151	Allentown, Pa. Бр. Пр. Діви	10 73
152	Homestead, Pa. Бр. Пр. Богор.	5 00
153	Berwick, Pa. Бр. сьв. І. Кр.	16 45
154	New Britain, Conn. Бр. сьв. П. і П.	17 20

Прихід за Февруар б. р. е 8,550.84

З того розмет за Февруар:	7,777.88	
За діти	248 22	
За вступ. грам., відзн. і т. д.	524.74	
Разом		8,550.84

РОЗХІД.

Посмертно по бл. п.

Петро Фецич, Скрентон, Па.	1000.00
Іван Хорощак, Мт. Кармель, Па.	1000.00
Семан Худинця, Шамокін, Па.	1000.00
Андрей Дарґовскій, Шамокін, Па.	556.15
Дмитро Степчук, Нортгамптон, Па.	500.00
Еві Ядвах, Нортгамптон, Па.	400.00
Марії Кузяк, Ансонія, Конн.	400.00
Марії Беньо, Прайсбурґ, Па.	400.00
Катерині Зачора, Плимавт, Па.	400.00
Катерині Солян, Ботлер, Па.	400.00
Стефан Будигаз, Нортгамптон, Па.	15.00
Парасці Пастирчик, Пітсбурґ, Па.	46.00
Сир. часть по. Іван Плавчан, Майнерсвіл, Па.	5 00.00
За орґан Р. Н. Союза	777.50
Платня Головн. Уряду	155.00
Адміністрація Р. Н. Союза	168.27
Разом розхід за Февруар есть	7,717.92

Зіставлене:

Прихід за Февруар есть	8.550.84
Готівка з кінцем Січня б. р. була	29.908 94
Весь прихід есть	38,459.78
Розхід за Февруар есть	7.717.92
Готівка з кінцем Февруара за Марець есть	30,741.86
З того Сирітский Фонд виносить	18,764.28
Фонд резервовий	3,774.83
Фонд народний	485.29
Фонд бідних	485.29
Фонд розпорядимий	7.232 17
Разом	30,741.86

К. Кирчів, гол. предсід.

А. Шарвонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Перестали бути членами Р. Н. Союза в місяцю Марті 1907 р.

В. 1. Ревак Теодор
Кучер Никола
Матерский Гриць
В. 3. Кобеля Гриць
В. 6. Ковач Іван Іванів
Ільків Іван 1-шій
В. 9. Смолінь Осиф
В. 11. Мувіньский Волод.
В. 13. Турко Дмитро
В. 25. Гарагуз Микола
Ющак Гнат
Крок Василь
Гладишевич Іван
Гривна Петро
Ванятко Гнат
Рахель Петро
В 27. Дуда Мойсей
В. 28. Кульпа Олекса
Матій Андрей
Чопик Василь
В. 29 Бобак Осиф
В. 30. Масний Іван
Курієцкий Стан.
В. 33. Гутник Михаїл
Вітушиньский Марко
В. 35. Гайналій Никола
В. 36. Прочко Осиф
Зорила Василь
Сніньский Стефан
Ґула Стефан
В. 39. Кимак Микита
В. 40. Арданич Никола
В. 41. Лепак Михаїл
Лесьняк Іван
В. 42. Бенч Василь
В. 45. Веселик Дмитро
В. 47. Маліновский Михаїл
В. 48. Станьчак Осиф
В. 53. Воляньский Михаїл
Коман Василь
Бадовский Петро
Гардан Іван
Бар Дмитро
Сабат Онуфер
Пастиряк Лука
Кузимка Петро
В. 55. Мельник Іван
В. 58. Деринь Михаїл
В. 62. Гавриляк Теодор
В. 63. Андрей Филип
Александер Іван
Грицко Антін
Грицко Катерина
В. 68. Окшиньска Феврона
В. 69. Процкевич Тома
В. 70. Решетар Андрей
Теля Павло
В. 72. Стицяк Никола
В. 74. Мощак Юрий
В. 75. Жулик Андрей
В. 77. Кутко Стефан
В. 82. Павлик Федор
Присташ Осиф
В. 83. Зєлєм Юстина
Сембрат Марія
Присташ Любов
В. 88. Кукуляк Теодор
В. 90. Носаль Александер
В. 92. Гальгин Яков
Гайдук Аким
Спасюк Кирило
Варунок Лука
В. 96. Палівода Осиф
В. 102. Туз Никола
В. 104. Пелешак Кирило
Ханас Іван
Собаль Осиф
Вавриньский Стах
Филипів Дмитро
Журав Михаїл
Ярощак Микола
В. 108 Челяда Андрей
Гірецкий Михаїл
Старик Данько
Ризак Никола
Пилипяк Василь
Шупа Гринько
В. 110. Гопта Андрей
В. 111. Панько Василь
В. 113. Скида Михаїл
В. 116. Смалковский Кость
В. 117. Митар Дмитро
В. 118. Бурка Текля
В. 119. Алфелді Василь
В. 123. Головатий Мартин
В. 124. Стапай Теодор
В. 125. Шміт Федор
Ватага Николай
В. 126. Гривняк Матияш
Міхрина Осиф
В. 127. Догополюк Якуб
В. 130. Баранецкий Іван
Баранецкий Михаїл
В. 134. Боднар Шандор
В. 135. Росс Михайло
В. 138. Павлишин Іван
В. 141. Василєвич Волод.
Романек Олекса
В. 142. Кубенич Михаїл
Чонка Михаїл
В. 144. Постоловский Петро
Жебіньский Никола
В. 149. Шмарка Михаїл (стар.)
В. 38. Рать Дмитро
Фалат Пайза
Зибан Антін
Блиха Іван
Финканин Михаїл
В. 19. Мима Николай

Т. Лабовский,
Голов. Рекорд. Секретар.

Дописи

Сейр, Па.

Найновійше число 14. „Свободи" принесло досить цікаву новину, що Народний Банк Хромовского не істнуе, а сам властитель подів ся не знати куди. Счез як то кажуть, як камфора, але бачите з ним счезло мабуть і немало людскої праці, певно так само, як описуе „Свобода" о тім, що ся стало в Перт Амбой, Н. Дж. Бо ось мій оден кревняк зі Сейр минувшого року хотів посилати гроші, так я ему радив посилати через аґентуру Хромовского. І справді 3 чи 4 рази гроші післані через Хромовского жінка відобрала в краю, але послідні дві посилки з жовтня і листопада післані через руки Хромовского жінка не дістала в краю. Чоловік пише до Хромовского, що гроші не вислані. Хромовский відписуе, що сими днями жінка певно гроші дістане. Жінка знов відписуе, що гроший нема а сей знова пише до Хромовского. Сей посліланий викручував ся як міг, що гроші пішли на Триест і так без кінця, аж вкінци появилась цікава новина, що Хромовского фірма вже не істнуе, а він сам не знати где, ну і що ви на тое, чи можна ту вже кому в Америці вірити. Від того часу мій краян не хоче знати о жадних аґентурах, а посилае через почту і гроші завсігди доходять. Я своїм по рядком за се, щом нарадив таку злодійску фірму Хромовского терплю і ликаю гіркі піґулки невинно.

М. Семенюк.

Дописей подібного змісту дістали ми вже кілька а всі они доносять, що більші або менчі суми гроша переслані через п. Хромовского до краю — не дійшли на місце свого призначеня. Пошкодсвані не повинні нарікати на тих, що радили їм удаватись до п. Хромовского (як приміром на п. Семенюка і других), бо ті ділали безкористно в добрій вірі держачись засади: „свій до свого" і зовсім невинні сему, що п. Хромовский збанкрутовав.

Рівнож ніхто не мае права нарікати на „Свободу" за те, що оголошувала бизнес п. Хромовского. Як довго „Свобода" не мала змоги провірити о скілько бизнес п. Хромовского ведесь розумно і чесно, так довго друковала его оголошене — але скоро дійшли до нас доволі достовірні вісти про те, що бизнес п. Хромовского не зовсім чистий — ми перестали его оголошувати. Се сталось ще 20. Септембра 1906 року. Вправді се погнівало п. Хромовского дуже — він навіть казав, що ми мусимо его оголошене друковати, бо він член „Союза" і таке инше, але ми постанови своеї не зміняли. В тім часі надрукували ми також одну чи дві остороги, але розуміе ся загальні. Остерігати людий перед п. Хромовским ми не могли, бо не мали на се достаточних фактів і п. Хромовский міг був скаржити нас перед суд.

З того кождому ясно, що Свобода тут також нічого невинна. Винен хиба сам п. Хромовский, що завдяки своїй польскій жилці не числив ся з доходами які приносив его бизнес а хотів відразу грати ролю великого банкира на подобу старих, богатих фірм.

Ред.

З Портідж Ля Прері, Ман., Кан.

Пов. читачі „Свободи" певно будуть цікаві почути дещо про Русинів в Портідж, як то они колотять ся поміж собою. Збудовали Русини грецко-католицку церков.

Будова церкви розпочалась еще в Маю 1906 р. і доси нема кінця з нею.

Мітинґи відбувають ся оден за другим і не можуть нарадитись, під чию власть дати сей дім Божий. Обрадились!

Дали дім о. Василіянам. 3 го Февруара сего місяця прибув о. Крижановскі, відбулось обмолитвоване сего храма, відтак Богослужене і вечірня.

Настав супокій але не на довго. В кілька день пізнійше скликали мітинґ, порадились між собою відобрати діт назад від Василіян і тримати в себе. Як загадали так і зробили. Діт тримають в себе, а піп до церкви правити не приїздить. Відтак скликали мітинґ на 15-го Февруара.

Одні посходились, другі ні. Очікують одні на других, та дарма.

Церкви не хоче і на мітинґ не піде. Ну розпочалась рада.

Одні хотять дати церков під Французів, другі дати назад Василіянам, а ще треті хотять дати Бодруґови і так то з нашими Русинами; одні до ліса, другі до біса. На тім скінчено мітинґ...

Член.

Трентон, Па.

Юріеви Зупкови, орґанізатори від. 121 Р. Н. С. в Трентон трапилась не дуже то люба пригода. Мав він наскладаних в банку пару сот долярів та задумав розпочати ними якийбизнес. Виняв з банку $220 та замкнув їх в куфрі. В ночи прийшли якісь незнані гості, витягнули куфер до другої комнати, розбили його, грошики файно забрали і вийшли. Що за здивоване а в слід за тим і розчароване з бизнесу для п. Зупкова, коли рано побачив і двері і куфер розбиті. Щож було робити! Пошкодований обіцяе 150 долярів нагороди тому, хтоби вказав му на властивих нічних гостий. Адреса його: G. Zupko 128 Genessey St., Trenton, N. J. Перестерігаю пов. читачів, щоби позір давали добре на свої тяжко зароблені гроші.

Іван Паславский.

Fort William, Ont.
(Великий страйк у Форт Вілам, Онт.)

Марець кінчаючи свое жите не заплакав, як бувало в краю, але став до файту по анґлійски.

Потиснув морозом як серед зими, порівнав всі розвалини і окопи, а его брат вітер не забув заглянути і до найтіснійшої хати.

Народ зі злости аж зубами заскриготав від зимна а декотрим то цілком заціпило, що ніколи вже не думають вітворити.

Оден з тих е (пропінатор) Кінґ, що підніс ціну пива з одного доляра на $1.50 за малу барилку, а всі робітники т. е. Італіянці, Словаки і наші заскриготали...і ухвалили страйк, що не будуть пити пива, доки не знизить ціни на 90 цнт.

Вже такий другий страйк в протягу одного року. Цьвітень настав досить теплий, погода красна і есть надія, що страйк буде виграний.

Хмари з градом близько; мае ся ставити словацкий костел, в котрім мае бути вікарієм француский „ветеран", що і по руськи знае, що то руска піпа.

Незлеби було, щоби наші Рутеньці давали свому заробляти і побудували собі „незалежну".

Свій.

ПОТРЕБА РОБІТНИКІВ.

Скілько?	До?	Яка робота?	Години праці?	Плата?	Виплата?	Коштуе рент?	Борд?	Чи е страйк?	Голоситись до?
25 до 50	Herkimer, N. Y.	Столярска	10	$1.25 до $3.00	—	—	—	Ні	Під ч. 8 Smith Street Herkimer, N. Y.
200 дівчат	Herkimer, N. Y.	Шити сорочки	10	75 цнт. до $1.50	—	—	—	Ні	Під ч. 8 Smith Street Herkimer, N. Y.
100	Detroit, Mich.	В карпапі	10	$1.50 до $3.00	Двотижнева.	4 комнати $5.50	$12.00	Ні	Іван Шиманьский 271 Gilbert St. West Detroit, Mich.

„SWOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Publisher and Editor:
Jno. Ardan.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяців...$2.00
До стар. краю на 12 місяців $2.00
В Америцї на 6 місяців....$1.00

Українцї можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню „Київскої Старини“, Безаківска 14, Київ.

Оплачувати газету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реґістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (мoні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або агента на експресовім офисї, пішлїть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
"SWOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Новий іміграційний закон.

Послїдний Конгрес Злучених Держав ухвалив іміграційний закон, який в дечім ріжнить ся від давного і тому хочемо з ним познакомити наших читачів.

Поголовний податок піднесено з 2 на 4 доляри. Податок сей платить імігрант при закупнї шифкарти, а компанії корабельні платять его за кождого імігранта до фонду іміграційного, з якого удержують всїх урядників і взагалї цїлу машинерію іміграційну. Хто їде до Злуч. Держав не кораблем а сушею, платить сей податок на границї. Увільнені від него ті, що жили бодай оден рік без перерви в Канадї, на Кубі або в Мексику.

До Злучених Держав не впускають: ідіотів, слабосильних, слабих на умі, тих що мають падучу хоробу, божевільних, людий, що були божевільними в протягу минулих 5 лїт; тих що мали два або більше нападів божевіля коли небудь перед тим; нуждарів; людий, які правдоподібно сталиб тягарем публичним; професіональних жебраків; сухітників і хорих на заразливі хороби; людий які після ореченя лїкаря оглядаючого їх є за слабі фізично або умово, щоби заробити собі на житє; людий, що поповнили каригідний, неморальний вчинок, за який сидїли в арештї або нї; многоженців, приклонників многоженьства, анархістів, людий що проповідують насильне знищене уряду Злучених Держав або якого небудь другого уряду, або вбивство публичних урядників; проститутки; контрактових робітників, котрі зістали намовлені до іміграції обіцянками зарібку або виїхали в дорогу в наслїдок умови устної, писаної або друкованої, що будуть тут робити яку небудь роботу; тих, що в протягу послїдного року зістали звернені назад як контрактові робітники; людий, за котрих дорогу оплатив хто другий посередно чи безпосередно, хиба що докажуть, що не належать до жадної з повисше вичислених кляс і що дорога за них не плачена жадним товариством чи орґанїзацією; дїтий понизше 16 лїт, хиба що їдуть в товаристві родичів.

Спроваджуючих жінки або дївчата для неморальних цїлий жде кара до 5.000 долярів, до 5 лїт арешту, а товариства спроваджуючі робітників за контрактом підпадуть карі 1000 долярів за кождого такого робітника.

Не вільно оголошувати по чужих краях, що чужинець приїхавши тут дістане роботу і кождий імігрант що їде до Америки в наслїдок такого оголошеня вважаесь контрактовим робітником.

Від вироку іміграційного суду дотично сухіт або заразливости хороби імігранта — відклику нема. Такий імігрант мусить бути завернений назад до краю.

Єсли їде мати з дитиною і дитину з причини хороби мусять звернути до краю — завертають і матір. Теж саме і на оборот.

Капітан кождого корабля везучого імігрантів мусить предложити властям спис всїх імігрантів находячих ся на его кораблі. В списї сїм мусять бути подані відповіди на слїдуючі питаня: Імя і назвище імігранта; вік; жонатий чи самотний; рід занятя; чи вміє читати і писати; з якої держави; якої народности, де послїдний раз мешкав; імя і адрес найблисшої родини в краю з якого іміґрує; до якого порту їде; до якої місцевости; чи має тикет аж на місце куди їде; чи сам платив за дорогу, чи платив за него хто другий і хто; чи має при собі 50 долярів, а єсли менче, то скільхо; чи їде до родини або знакомих, єсли до родини, то яка се его родина — імя, прозвище і точний адрес родини або знакомого; чи був коли перед тим в Злучених Державах, а єсли так, то коли і де; чи був коли в арештї, домі для убогих, шпиталі, домі божевільних або добродїйнім закладї; чи є многоженцем; анархістом; чи їде до Америки в наслїдок намови, обіцянки або згоди працювати в Злучених Державах; яке здоровле тїла і ума, чи не калїка, а єсли так, з якої причини і від як давна. Подібний спис має капітан предложити дотично всїх чужинців, яких вивозить зі Злучених Держав. Сї списи або манїфести мають бути підписані також корабельним лїкарем. В однім списї не повинно бути більше як 30 імен.

Кошти удержаня задержаного або завернен го імігранта, також кошти подорожи назад до порту де імігрант сїдав на корабель платить компанія, яка его привезла і не має права жадати від імігранта за се жадної заплати.

Єслиб хто дістав ся до Злучених Держав а не належав до котрої небудь кляси людий, яким вступ на сю землю зборонений, може до 3 років після свого приїзду бути арештований і відісланий назад до краю.

Злучені Держави могуть вислати своїх урядників і лїкарів до чужих країв, аби доглядали, щоби іміграційні закони Злучених Держав були виконувані.

Кождий імігрант, про якого є сумнїв чи не належить до котрої небудь кляси людий, яким вступ до Злучених Держав забороняє ся, має бути поставлений перед осібний суд зложений з 3 інспекторів, які розслїджують справу. Від вироку сего суду може імігрант відкликатись до Commissioner General of Immigration, Washington, D. C., але мусить зробити се сейчас. Єсли потрібує до сего адвоката, адвокат такий не сьміє від него брати за сю роботу більше як 10 дол.

Імігранта про якого заходить сумнїв чи не стане він публичним тягарем або котрий хорий (але не на сухоти або иншу заразливу хоробу) могуть пустити до Злучених Держав за згодою Мінїстра Промислу і Працї лише тодї, єсли хтось дасть за него відповідну поруку.

Коли імігрант живучий вже тут вибрав собі перші американьскі папери, а опісля спроваджує з краю жінку і дїти і жінка або дїти хорі на заразливу слабість, яку можна вилїчити — їх пустять до мужа взглядно батька; єслиж муж взглядно батько не мав перших паперів — его родини хорої на заразливу слабість тут не пустять.

Кождий імігрант повинен мати на кораблі не менче 180 кубічних стіп воздуха (вмісто давнїйше 120), а висота поміщень в яких їдуть імігранти мусить бути не менчою 6 стіп.

Закон сей утворив комісію іміграційну зложену з 6 членів конгресу і 3 посторонних людий, яка має право збирати всякі дані тут і в Европі дотично іміграції і предложити будучому конгресови свое справоздане.

Головному Комісарови Іміграційному надано право отворити бюро інформаційне, якого обовязком булоби інформувати імігрантів посередством друків в ріжних мовах про богатства, продукти і фізичні цїхи кождого стейту і території. Він має також право дозволити іміграційним агентам ріжних держав і територій порозуміватись з імігрантами вже тут прибувшими і поясняти їм о скілько держава чи територія заступлена дотичним агентом пригожа для іміграції.

Закон сей входить в житє 1 го Юлїя, 1907 р.

По сей і той бік Збруча.

Траґізм положеня нашого народа саме тепер чи не станув на найвисшім степени свого розвою. Загальна кріза в Росії і заведене загального і рівного права виборчого в Австрії прискорили розвій наших національних і політичних домагань, а що наш розвій стрічає ся з звісними ворожими нам силами по сїм і по тім боцї Збруча, тим то стане ясним чому якраз положене нашого народу в теперішну хвилю в повнім слова значіню траґічне. Всяка праця в напрямі нашого національного освідомленя викликує в противнім таборі скажену горячку і сим витворює невиносимий стан національної ворожнечі. Колиж зрозуміємо еще і се, що наша борба національна основана також і на демократичних домаганях політичних і соціяльних реформ, то ясна річ, що упривілїйований наш противник, польский і російский шляхтич, польский і російский бюрократ вживають всякої сили, щоби українського волитня-мужика з його вірним другом-інтелїґентом раз на всегда відучити „бунтуватись“.

Наш найзагальнїйший постулят се „земля і воля“. Земля в руках польского і російского поміщика, робітником на нїй, але не еї паном наш мілїоновий мужик. Відобрали еї і передати в руки мужика-хлїбороба отсе головна з наших точок проґрамових, яка так лякає дотеперішнього еї властителя. Алеж бо се не чисто арґрарна справа, тут криють ся еще і національні інтереси, які кажуть обом сторонам стояти кріпко при своїх домаганях. Єще за часів польского панованя на нашій Українї найбільшою благодатію для нас були польскі пузаті „дзедзіце“. Забрали всякі найкращі наші землї, завели панщину і почали дїло денаціоналїзації при помочи езуїтів. І хоч як кроваво закінчив ся сей процес, все таки „дзедзіце“ остались панами землї, а заразом і сим стовпом „предкновенія“, задля якого панове Поляки і доси мають рахунки з нами. Не стало польских дїдичів в східній Галичинї і на правобережній Українї, не стане і питаня польского. Се розуміють добре они і ми і тому Поляки являють ся такими ворогами всяких аґрарних реформ в російскій державній Думі. Та чи голос їх заважить що в сїй справі, годї припускати. Російска демократія, що доси з таким обожанем відносилась до польских рухів, не знаходить тепер слів напятнованя насадництва польских депутатів в Думі. В Галичинї польска шляхта потрафила настроїти більшість польского населеня супроти нашого движеня і під окликом „ратуйми мілїон Полякув на Руси“ (в дійсности ходить тут о польских дїдичів) веде крайно шовіністичну політику супроти нас. Вже коли має земля перейти в руки мужицкі, то бодай в руки „польскі“, кажуть польскі політики. Через се задержав би ся характер „польский“ на Русї, і „Польска од можа до можа“ (від балтицкого до чорного) вратована. Се так звана справа „земельна“, яка й лунає по цїлій Росії і Галичинї і розвязка якої заставила наш народ до борби, в якій витязями вийдуть, розуміеть ся, сильнїщі. Проявить же силу можна хоч сяк, хоч так. В державі, де умовини нормальні і де можна леґальною дорогою доборотись кращого житя, там при помочи орґанїзації народних мас переводить ся в парламент демократичних депутатів, які й сповнюють свої обовязки згідно з волею народа. Такий вигляд можливий для нас в Австрії, де при новій ординації виборчій рішаючий голос мати-муть маси народу, а не, як доси було, горстка збанкротованих шляхтичів. Але і в Австрії Українцям ледви чи вдасть ся словним арґументом добитись кращої долї, бож і сойм галицкий чималу власть захопив в в свої руки і незгірше російскої бюрократії збиткує ть ся над нашим народом. Хиба що центральне правительство зірве з традиційною політикою іґнорованя наших домагань і усмирить надто вже „розбісїлих“ галицких верховодів. А се станеть ся тодї, єсли Українцї проведуть в австрійский парламент поважне число гідних послів, а дальше коли в борбі о свої права підуть всказаним нашими студентами шляхом. Рівночасно.

Інакше в Росії. Єслиб доля наша залежала від волї російскої Думи, то нема й бесїди про те, щоб справа нашої повної еґзистенції стрічала таку гать, як се дїеть ся з нами в Австрії. Та ба, Дума радить, а полеві суди розстрілюють невинних людий, депутатів арештують за аґітацію серед народа, козаки тнуть шкіру нагайками „опорствующим“. І чиж може тут бути бесїда про леґальну дорогу борби. Нїколи. „Землї“ народ бажає з цїлої душі, а великодушний Столипін, що казав парламент російский обставити військом для зазначеня великої пошани для конституціоналїзму, заявив торжественно, що відбирати землю від теперішних еї власників значилоб ломити відвічний божий закон сьвятої приватної власности. Але і мужик російский дослухав ся вже історії своеї минувшини, і нїяк не хоче вірити в в божескість того закона. І який же тут вихід. З колом, чи без кола. Єй дубінушка, ухнем! Кажуть що революціонери сими часами перевезли в Росію богато манлїхерів. Чейже на дурно їх не куповали. І аж годї, після того, як „потечеторіками кров у синє море“, настане пора, коли „на волї помолять ся невольничі дїти, і спомянуть Єго не злим, тихим словом“.

Се про землю. А деж воля? Недавно ще „пяна“ в степу спала. Наші мужики коли чого бажали, то перш усього хлїба. Та коли почали простягати за сим хлїбом руки, замість хлїба синяків через пальцї, плечі і голову дїставали. І допера сї синяки — а богато й від них трупом лягло — задля хлїба викликали в души нашого мужика бажане волї, волї допрошуватись сего хлїба. Але нїхто й не спішив тут заспокоювати сего бажаня, аж коли небезпечно стало дальше забороняти боротись леґально за кавалок хлїба, знесено в Австрії заборону страйку. Та що з того, коли польский староста разом з польским прокуратором і польским учителем яко доносчиком так пособили страйкуючим, що й десятому заказував користати з закона про страйк. Але і се лихо немало пожитку принесло для сьвідомости нашого мужика. Він забажав не тільки волї боротись за кусок хлїба, він бачив лихо в всьому окруженю. В польскім учителю, польскім старості і в польскім прокураторі. І в його души виринуло бажане своеї рідної школи, своїх урядників, і ми зрозуміємо резолюцію надвірняньских Гуцулів, в справі нашого унїверситету, в якій говорить ся, „що нам треба найвисшої школи, бо тогди биві всїх урядах наши люди були і бідному Гуцулови лекше булоби за вами“. Сї щирі слова хоч не доказують властивого розуміня ваги „найвисшої школи“, але і се вузоньке поняте про потребу „найвисшої школи“ вистарчить, щоби для справи нашого унїверситету приєднати загал нашого народу. Так наші люди в Галичинї вже розуміють слово „автономію“. На Українї наші студенти підняли клич свойого унїверситету в Київі. І там справа своеї рідної школи, свойого писаного слова, свого „самоврядовання“ стає що раз загальнїйшою, поняте волї ширшає і коли тільки настануть там днї „обновленя“, ми не страхаймось, начеб народ наш приспаний ворогами не забажав жити таким житем, яким живуть всї культурні народи. Після того, як проявляеть ся житє наше по сїм по тім боцї Збруча, навіть крайнї песимісти (ті, що зневірились в кращу будучність) кинули об землю свою зневіру і зрадїли новою надією на будуче. Вся наша краева преса аж палахкотить в тому твердому переконаню нашої народної побіди і в певности кращої будучности.

Висновуючи з поперед нього скажемо коротко. „Земля і воля“ отсї два ключі, без яких нам неможливо істнувати яко культурній і самостійній нації, починають ставати щораз то серіознійшем і сьвідомійшим бажанем нашого народу, і се власне есть запорукою нашого цілковитого відродженя. Коли загал народу забажае зміни рабских відносин, то нема сили, щоби спинити його в сїм стремлїню. І так ми думаемо про наш український народ по сїм і по тїм боці Збруча.

Напрасні страхи.

В восьмому числї „Свѣта“ якийсь добродій під іменем Нечипора розказав байку про зайця.

Сидів собі заяць під кущом та й щіпав травичку. Недалечко йшов пяний музика й заграв на бубнї. Заяць подумав, що то реве яка зьвірюка тай так перелякав ся, що з переляку бухнув ся в річку та й утопив ся. Мораль з тої байки виводить ся така. Люди часто причиняють собі богато біди і шкоди, перелякавши ся того страховища, якого в дійсности зовсїм і не мае.

Сю мораль д. Нечипор прикладуе і до Українців. „Чому вони“, пита він, „не прилучають ся до православія? Чи вжеж через те, що боять ся підпасти під царське ярмо та самодержавний кнут? Чиж то не страх зайця перед бубном“?

На мою думку д. Нечипор цїлком ся помиляе, бо байки про зайця нїяк не е можливим приложити до Українців.

Через віщо справдї Українцї не хотять прилучити ся до православія і вороже відносять ся до тих, що приймають православіе? Через те, що вони Українцї; через те що вони від щирого серця люблять матїр Україну, люблять свій нарід, свою рідну мову, свої національні звичаї. І поки Українець зістане ся Україньцем, або поки ся не переміне напрямок тутешньої православної місії, доти він не може анї слухати про православіе.

„Як же то так“, здивуе ся де хто, „може бути? Чи вжеж не можна бути щирим Українцем і православним?“ — Нїяким способом не можна, і той, хто мае близькі зносини з місією, хто знае еї головних діячів, її погляди і їх бажаня, той не буде мати нїякого сумнїву, що при сучасних обставинах не можливо з'еднати православіе й україньство.

Щоби переконати ся в тому, треба добре памятати, що православіе як в Росії так особливо в Америцї не е виключно релігійною громадою, яка би мала на метї підтримуване і розповсюджуване православного ученя. Крім розповсюджуваня релігійного ученя православна місія мае на метї проводити між україньским людом в Америцї огидне москвофільство.

Звістно, що православна місія в Америцї відбирае від російського уряду чималу суму гроший, які йдуть на утримане архиреїв, попів та дяків. Російський уряд, у якому суть люди більшістю цїлком індіферентні що до релїгії, нїколи не став би платити гроший на місію, як би вона поставила собі на метї проводжене виключно релїгійних ідей і перестала би проводити полїтику російського уряду. Но поки що, ми добре знаемо, що уряд гроші дае, а православні архиреї та попи за сї гроші й досї виявлюють себе як вірні хлопи й прислужники царя та уряду.

Огляньте православну місію і ось що ви зобачите. Мало що не усї православні парохії складають ся з родимих Українців, а попи майже усї кацапи, котрі мало того, що не уміють говорити на українській мові, а ще з призирством говорять, що й знати еї не хотять. А як піп не кацап, то Українець перевертень, а такий далеко гірший нїж кацап. Бо чоловік, який цурае ся свого рідного народу, своеї рідної мови, від носить ся до неї з призирством, називае еї хлопською мовою, такий чоловік якого другого прозвиська заслуговуе, як не Юди. Нарід его взгадував, нарід дав ему можливість панувати, а він таким призирством дякуе ему за его піт та кров!

Чиж може щирий Українець піти до кацапів—попів, які з призирством відносять ся до україньского народу і тодї тільки пестять его, як хотять виманити з его кишенї скілька долярів? Чи може Українець піти до свого перевертня, який з огидною нахабністю говорить, що він не може читати по україньски, бо не розумie?!

В православних школах дїтий також не учать україньскої мови, а московської і тим самим пособляють дегенерації україньского народу, бо дитина у дома чуе розмову україньску, в школї вона учить ся московської, якої нїколи не уживае, нарештї не знае нї своеї нї московської а говорить по анґлійски.

Чималою перешкодою, що до прилученя Українців до православія стоїть також той дух реакції і регресу, який пануе між православним духовенством як в Росиї так і в Америцї. За доказами не треба дуже далеко ходити. Часопись „Свѣт“ (який по справедливости треба би було назвати „Темрявою“) яскраво показував й досї показуе відносини православного духовенства до великого поступового руху взагалї, а в частности до Російського Визвольного Руху. Між тим поступові Українцї (а щирі Українцї усї поступові) співчувають тому рухові всїм серцем.

Чиж можуть Українцї, які горячо люблять свою мову, свій нарід, свою землю, чиж можуть вони з довірям піти де чужинців кацапів, або до своїх перевертнів, які не мають нїякого сумлїня, нїякого почуття в серцї, в душі котрих замість серця лежить камень, Богом яких е золотий телець? Чиж можуть поступові люди піти туди, де пануе дух темряви, дух реакції? Чиж можуть вони піти до тих людий—вовків в овечих шкірах, які захищають сучасне безправя робочого люду в Росиї, пригнїченого царем, шляхтою та богачами? Нї, не можуть, бо то було би відцуране від усього ріднього, дорогого, доброго, то було би самоубивство.

Нехай православіе відкине від себе полїтичні мети, нехай проповідуе і розповсюджуе тільки релїгійне учене. Нехай на парохіях будуть настановлені україньскі пастирі, які би добре знали україньску мову і любили би україньский нарід. Нехай пастирі добре затямлять собі, що їх обовязком е проповідувати тільки слово Боже і то на зрозумілій с. е. україньскій мові, тодї тільки д. Нечипор мав би якісь реальні підвалини робити Українцям свою пропозіцію, що до прилученя до православія.

Тепер же ми добре памятаемо, що православні попи—то суть вовки в овечих шкірах, а православна місія—е також аґентом російського уряду. Ми добре знаемо, що усї православні славлять не тільки Христа, але суть примушені славити й царя, який для американьского Українця мае не більш ваги, як султан турецький або шах перський.

Українець.

Мое слово про національну орґанїзацію.

Чим скорше тим і лучше вязати такий букет, але если звязати, то щоби всї сьвідомі сього, — не лише тії, що виголошені були М. С., але взагалї всї, що їм дороге імя: Україна, могли брати участь в національній орґанїзації і обговорювали як найсовістнійше і як найпростійше сю справу і таки рішучо брались до дїла! Що до мене, не стану тарабанити бога, то, бо сказати — я вже такої вдачі, що люблю все вислухати... і сказати так або нї. З початку думав, що се лише далекий голос, що лише десь далеко продираеть ся і з часом зникне як камфора, га бачу тепер, що голос таки продираеть ся і обнимае-кружить по Сполучених Державах і по Канадї зн. від океану до океану. Найголовнійше проґрама: Т. Тетянин споминав в 14 ч. Свободи, щоб Канадийцї обдумали відповідну проґраму. Се мене як і иньших товаришів найбільше обходить, але не думаю, щоб вона так ріжнилась, щоби не могла творити одного тїла із ам. Українцями і щоб не мож з'їхатись бодай в кілька лїт де між Вініпеґом а Ню Йорком. Чейже загал поможе також. По моїй думцї такий з'їзд мавби бути першим огнищем слів, щоб розходили ся по цїлій Америцї житвом України. Се не булаби конвенція Союза, анї независимої церкви; се бувби перший крок в такім розмірі і заінтересованю, щоби гуртував всї думки і проекти, як також і дїла синів України.

Тепер розходить ся о те, чи всьо то, що попередні товариші говорили і що еще будуть, прийметь ся у всїх тих, що сьвідомі свого істнованя і тому не завадилоби, щоб кождий хто інтересуеть ся кинув бодай слівцем в наш орґан, але лише той, що з'умівби зрозуміти висоту справи і постояти за неї. Не завадилоб також висунути проґрами сьогобічних і тогобічних і хто чуеть ся в силї нехай говорить, бо я грішний еще не маю досьвідів з причини короткого мого істнованя і в інжінерцї таких орґанїзацій не мав нагоди розмірювати.

Зрештою я за тим, щоби не була відрубна орґанїзація Спол. Держав від канадийської, а если конечно то нехайби подав хто з т. причини.

В кінци не знаю, як погодити орґанїзацію з іміґрацією, хиба що мусїлоб ся берегти не національности а іміґрації. Тут розходить ся лише о то, щоби український народ піднести духово, а про іміґрацію дбати правительству.

Всьо то добре, що т. Т. написав К' питаню — і я власне станув між т. М. С. і т. Т. і жду як буде лучше і користнійше для нас і вас. Шкодаб було якби зачате коване желїза щур з'їв.

Арій.

Селянські розрухи в Румунії.

Те, що тепер дїеть ся в Румунії, — загальний і страшний у своїх обявах селянський бунт, що потрясе самими основами держави, — се не антижидівські розрухи, як голошено зразу, тільки социяльно економічний рух, якого причини лежать у самих основах социяльного і полїтичного ладу в Румунії.

Румунія мае плодючої землї для 12 мілїонів людности, а що край числить тільки 6 мілїонів людности, з того 5 мілїонів хлїборобів, то при відповідній аґрарній полїтицї в краю міг би цвисти загальний добробут. Але земля не знаходить ся в руках тих, що оброблюють її, тільки в руках великих земельних власників — „бояр“, і тому замість загального добробуту бачимо в Румунії найстрашнійшу нужду хлїборобської людности і як результат тої нужди — теперішний селянський бунт.

Основи під теперішню нужду хлїборобської людности поклало правительство ще при знесеню панщини 1864 р. Тодї надїлено селян землею по такій нормі, що кождий селянин, який мав:

		в Волощинї
4 воли й 1 корову,	дістав	500 арів*)
2 „ „ 1 „	„	372 „
1 штуку худоби,	„	357 „
		в Молдавії
4 воли й 1 корову,	дістав	786½ арів
2 „ „ 1 „	„	572 „
1 штуку худоби	„	357 „

В 1878 р. переведено другий подїл землї, при якім дістало надїли 511.896 селянських родин, разом 2,038 639 гектарів землї. Одначе і при першім і при другім подїлї землї десятки тисяч селянських родин не дістало нїчого, а наслїдком зросту людности швидко спролетаризували ся й ті круги селянської людности, які надїлено землею. Не маючи власної землї, мусїла селянська людність винаймати її в бояр, а що з одного боку попит на землю ставав що раз більший, а з другого наслїдком експорту румунського збіжа цїна землї пішла в гору,— то вкінци цїни найму землї дійшли до неможливої висоти. До того треба додати, що бояри не ведуть господарства у власнім зарядї, тільки винаймають свої маетности земельним спекулянтам, які знов з другої руки віднаймають землю селянам. І так в 1905 р. з земельної власности над 100 гектарів тільки 38·4 проц. оброблювано в власнім зарядї, а навіть з власности низше 100 гектарів віднаймано ще 38 процент. Така манїпуляция з землею ще більше підвисшувала цїни на землю і тим самим збільшувала нужду селяньства. Вкінци почато перемінювати на управну землю пасовиска, так що селянам стало неможливо займати ся ховом худоби.

Яке було положене селяньства серед таких аґрарних відносин, на сїм спинимо ся низше на основі королївського манїфесту, а тепер перейдемо до положеня Жидів у Румунії.

Берлїнський трактат з 1878 р. накладае на Румунію обовязок перевести рівноправність Жидів, але сього обовязку румунське правительство доси не сповнило. Жиди не мають виборчого права, виключені з публичних урядів та адвокатури, виключені з офіцирського стану, хоч мусять на рівнї з иншими служити в війську, не мають права купувати землю і т. д., — одним словом творять якусь низшу клясу громадян, яка позбавлена прав, а мае тільки обовязки. Очивидно, богаті вміють обходити ті виїмкові постанови против себе. Так пр. заказ купувати землю обходять так, що винаймають землю від бояр, щоб опісля винаймати її селянам. Таким чином в руках нечисленних жидівських родин знаходять ся великі простори землї, які дають їм змогу визискувати селян. Але загал Жидів живе в великій нуждї й пониженю й від часу до часу бачимо, як цїлі маси бідних, голодних і обдертих жидівських нуждарів тягнуть до Америки.

Румунія, подібно як Росія, ставала від часу до часу тереном антижидівських розрухів. Темноту й нужду румунського селянина визискувано, вказуючи йому, як на виновника його положеня, не на боярина — власника землї, на якій він лишае свій піт і кров, тільки на Жида. А та обставина, що безпосереднім визискувачем селян був не боярин, тільки посесор-Жид, була дуже на руку тим, що хотїли відвернути селянські очи від правдивої причини селянської нужди. І селяни нераз уже били Жидів, били, очивидно найбіднійшу бідноту, бо богаті все знаходили хоч які-такі способи охорони.

Антижидівський характер мали з початку й теперішні селянські розрухи, очивидно, завдяки тим самим силам, які й давнійше виказували селянам як на причину всеї їх нужди, — на Жидів. Але швидко перемінили ся вони в чисто аґрарний рух. Очивидно, що збунтовані селяни не щадять Жидів, на скільки являють ся їх визискувачами, але так само не щадять бояр. Не раса против раси, не віроісповідане против віроісповіданя, тільки кляса бореть ся против кляси, визискуване селяньство против тих, на чиїй землї працюе воно в користь не собі, тільки тим, що загарбали землю в свої руки. І чим дальше, тим більша пляновість видна в розрухах; бунт, розширюючи ся, погубляе також сьвідомість збунтованих. Бачимо випадки, що резервісти, покликані до заведеня порядку, з революцийними піснями на устах виповідають послух і лучать ся зі збунтованими, — не-абиякий обяв народної сьвідомости ..

А становище правительства? Очивидно, в першій мірі мусить бути заведений „порядок“. І старе консервативне мінїстерство Кантакузена і нове лїберальне мінїстерство Стурдзи не жалуе тих сил, якими розпоряджае, щоб завести той „порядок“. Змобілїзовано всю армію, весь край залитий військом неначе в часї війни, селяни в військових мундурах, загипнотизовані й позбавлені своеї волї військовою дисциплїною, проливають кров селян, що встали до боротьби за лїпше житє..

Але се таки не помогло. Вкінци правительство мусїло признати, що рух ма глибокі социяльно економічні причини. І воно признало се в цїлій основі в королївськім манїфестї. Сей манїфест, се найлїпше сьвідоцтво тої безмежної нужди, в якій жило доси румунське селяньство. Видно, що при вимірюваню ґрун-

(Конець на стор. 8-мій).

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, 'Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніть, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія.
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись такожь до братства, яке належить до Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“.

Посмертні вісти.

Пстрак Сильвестер член Р. Н. Союза від. 95. Beaver Meadows, Pa. помер 27-го марця б. Небіщик походив з Галичини села Воля Яворова пов. Сянок.

Гончарик Анна, 8 літня донька Николая і Теодори і членкиня Р. Н. Союза від. 53. Pittsburg, Pa. померла 28-го марця б. р. Вічная память!

Ч. 153. КВІТ $1000.00
на тисячу долярів, котрі п. Варвара Горощак отримала яко посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Mt. Carmel, Pa. 4 Апр. 1907.
Варвара Горощак.
Сьвідки:
Іван Голда
Юстина Щипчик.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 2.
Димитрій Коропчак, предс.,
Ів. Воргач, секр.

Ч. 154 КВІТ $1000.00
на тисячу долярів, котрі п. Юстина Худинця отримала яко посмертну запомогу по мужу Семані з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa., 8 Апр. 1907.
Юстина Худинця.
Сьвідки:
Іван Ґлова
Гавриїл Худинця
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 1.
Гавриїл Малиняк, предс.,
Йосиф Кулик, секр.

Ч. 156. КВІТ $443.85
на чотириста сорок три долярів 85 центів, котрі п. Марія Дарґовска отримала яко посмертну запомогу по мужу Андрею з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa. 8 Апр. 1907.
Марія Дарґовска
Сьвідки:
Іван Ґлова
Гав. Малиняк
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 1.
Гав. Малиняк, предс.,
Йосиф Кулик, секр.

Ч. 157 КВІТ $112.30
на сто дванайцять долярів 30 центів, котрі п. С. Хорощак, Й. Кулик і Антоній Лучковець отримали яко кошта похор. по Андрею Дарґовскім з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa., 8 Апр. 1907.
Сьвідки:
Іван Ґлова
Максим Пеляк
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 1.
Гав. Малиняк, предс.,
Йосиф Кулик, секр.

Ч. 158. КВІТ $127.50
на сто двайцять сім долярів 50 центів, котрі брацкий Уряд отримав яко кошта пох. по Дми. Степчук з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Northampton, Pa., 6 Апр. 1907.
Сьвідки:
С. Цап,
Йос. Ґеренда
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 33.
Гав. Онущак, предс.,
Михаіл Петрик, секр.

Ч. 160. КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Йосиф Ядвах отримав яко посмертну запомогу по жені Еві з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Northampton, Pa., 6 Апр. 1907.
Йосиф Ядвах.
Сьвідки:
Ігнатій Морун,
Іван Клеман.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 33.
Гав. Онущак, предс.,
Михаіл Петрик, секр.

Ч. 165. КВІТ $15.00
на пятнайцять долярів, котрі п. Стефан Будиґаз отримав яко посмертну запомогу по сині Стефані з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Northampton, Pa., 6 Апр. 1907.
Стефан Будигаз.
Сьвідки:
Йос. Ґеренда,
Федор Рочняк.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 33.
Гав. Онущак, предс.,
Михаіл Петрик, секр

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Оголошене.
Прошу всіх членів братства сьв. Ап. Петра і Павла від. 6. Р. Н. С. в Бравнсвіл, Па., аби подали свої адреси, як також аби повідомили мене сї, котрі не дістають ґазети про се, бож трафляе ся, щó наші брати не читаючи про розмет не платять місячного, а я не маючи адрес дотичних членів не можу з ними порозумітись а дальше мушу вимазати їх з братства і Союза.
Ів. Петришко, секр.,
Box 118, West Brownsville, Pa.

Оголошене.
Сим повідомляе ся всїх членів Р Тов. Тисьмениця, від. 144 Р. Н. Союза в Ню Йорку, що мітинґи Товариства відбувають ся кождої першої і третої суботи по першім в Tompking Square Hall 134 E. 7-ма улиця.
Упрашае ся запамятати се раз на все, як також всїх членів запрашаесь приходити точно на мітинґи в висше сказаних днях.
За Комітет
Д. Піхлуский, предс.
Л. Угорчак, кас.
15-16 Гр. Климкович, секр.

Повідомляе ся
членів бр. сьв. Івана Хрестителя в Питсбургу, Па., віддїл Р. Н. Союза 96, що кождий мае явити ся дня 20. цьвітня в Суботу перед вечірнею до сповіди.
І. Костюк, секр.

Оголошене.
Повідомляю всїх членів братства сьв. Володимира від. 108. Р. Н. С. в Ню Йорку, що річний мітинґ відбуде ся в Суботу дня 11. Мая в „Harmonia Hall“, 46 Ave. A. Хто без важної причини не явить ся на мітинґу, заплатить ухвалену кару. Початок точно о 8. год. вечером.
А. Довганюк, предс.
Корнат. секр.

Оголошене.
Повідомляю членів Бр. сьв. Володимира від. 108. Р. Н. С., що мітинґи відбувають ся всегда третої суботи по першім в Progress Hall 155 Ave. C. поміж 9 а 10 улицями в Ню Йорку. Слїдуючий мітинґ припадае в суботу дня 20 цьвітня точно о 8 год. вечером.
А. Довганюк, предс.,
Я Корнат, секр.

Всї члени Союза які не дістають точно „Свободи“ зволять сейчас подати місцевим секретарам свій новий а також старий адрес—а місцевий секретар відошле їх рекордовому секретарови на адресу:
Mr. Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.
або впрост до редакції „Свободи“.

ДРІҐНІ ОГОЛОШЕНЯ
як пошукованя знакомих, оголошеня балїв, представлень, сходин і т. п. друкуємо в "Свободі" по цінї 1 цента від слова за оден раз.

Просимо о інформації
дотично Урбана Новіцкого. Покійний родив ся в Камінці Струмиловій в Галичинї 1826 року. Був бльондин середного росту. Скінчив школу виділову, в 20 році вступив до війска. 45 літ сему назад виїхав в одним оберсток як служачий до Чікаґо в Сполучених Державах. Від 44 літ не писав нїчого до краю. Помер рік тому назад. Хто би знав де небіщик помер і серед яких обставин, зволить сейчас написати до редакції „Свободи“.
10-20 Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Пошукую
свого брата Осифа Борошовича. Він був коло Олифанту, Па. чотири роки тому назад, а тепер мае находити ся коло Питсбурга. Хто би о нїм знав, або він сам, най зволить зголосити ся на адрес:
John Boroshovich, 13-16
2 R. R. Ave., Ansonia, Conn.

Пошукую
свого мужа, Михаїла. Перед роком відправив мене до старого краю і від тоді не знаю чи він жие де чи нї. Він походить з Угорщини столиці Банат, села Кеюш. Хтоби о нїм знав, або він сам най напише на адресу:
Анна Фітчін, 193 3rd St.,
Passaic, N. J.

Пошукую
свого краяна, Майка Серелко в місточка Варек, пов. Сокаль, в Галичини. Він є кравець; передше працював в Ню Йорку, а тепер робить в околици Чікаґо. Маю донести йому про важну справу. Хтоби о нїм знав або він сам най пише на адресу:
Semen Kochan, Box 124
Arnold, Pa.

Де є?
Дмитро Сенюк, літ 20, з Рідвян, повіт Рогатин. Пошукуе за ним сестра, бо отець їх повернув до краю, то она хотїла би о нїм знати. Хто знав би о нїм і подав его адресу, той дістане $2 нагороди, або може сам брат буде ласкав дати о собі знати, на адресу:
Rozalia Senuk, Box 26,
16—18 Taylor, Pa.

Потребує дяко-учителя
греко-католицька парохія в Glen-Lyon, Pa. Голоситись треба сейчас так, щоби вже на Великодні Сьвята був у нас.
Адреса:
Maik Madiak, Box 164
Glen-Lyon, Pa.

Руска парафія
сьв. Арх. Михаїла в Йонкерс, Н. Й. розписуе сим конкурс на посаду дяко-учителя і управителя хору. Жонаті мають першеньство. Звертатись по інформациї на адресу:
Rev. D. Dobrotwor,
16— 25 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

Просьба.
Отсим повідомляемо всїх Русинів, що парафія наша в Вілмінґтон, Дел. вислала свого колектора Мих. Фуґа по плейвах на колекту і просимо вас дуже не вбувати його теплим словом.
З поважаням
Конс. Левицкий, предс.
Сем. Федориґа, кас,
Мих. Возьний, секр.

Потребує дякоучителя
греко католицка парохія в Микісракс, Па. Мусить мати добрий голос і розуміти свою річ. Близших інформацій уділить предсідатель церковного комітету
Дмитро Порада,
333 Helen St.,
—May McKees Rocks, Pa.

Братство
сьв. Юра в Ню-Йорку запрашає отсим всі рускі братства з міста Ню-Йорку, Бруклина, Джерзі Сити, і околиці на торжественне посьвячене фан, яке відбуде ся в Цьвітну Неділю в церкві сьв. Юра на ул. 20-ій. Просить ся всі братства явити ся в параді.
Комітет.

Шукає роботи
Русин, літ 32, до стору, готелю, реставрації або у городника. Говорить по руски, польски і трохи по німецки. Знає також дяківство.
K. Hawryszkiw,
184 Hudson St.,
14—17 New York, N. Y.

ПОШУКУЄМО
доброго аптикаря, що має дипльом пенсильванійского стейту до міста, яке має 50 000 мешканців. Голоситись треба на адресу:
M. KORLATH,
Box 341,
Scalp Level, Pa.

Повідомлене.
Дня 18-го Мая дає тов. Запорожска Січ в Ню-Йорку другий великий баль получений з аматорским представленем. Відограє ся
„Гей на Івана гей на Купала“
і
„З Росийско—японьскої війни“.
Сьпівом управляти ме д. М. Гундич, а режисерию обняв д. Цурковский.
Початок точно о годинї 7-ій вечером.
Представлене відбуде ся в M. Lyceum. 66-68 E. 4-th St.
За комітет:
І. Білобрам і І. Ганачівский.

На великий Піст.
поручає ся до читаня слідуючі книжки:
1). Житє Ісуса Христа, з многими образками; в полотняній оправі з зол. витисками $1.50
2). Блудний Син, образ гріху і правдивого покаяня. Сім великопостних проповідий 80 цт.
Дістати можна в рускій Книгарні:
RUSKA KNYHARNIA,
14— Box 128 Scranton, Pa.

— Русини котрі посилають гроші на дарунок для рідні та знакомих перед Великодними Сьвятами не повинні забувати на Банк Руских Еміґрантів.

Ті що посилали через нас гроші отримали правдиві рецепіси зворотні зі старого краю дуже скоро і переконались що гроші їх далеко скорше дійшли до краю як через чужих агентів, а тепер заохочують своїх знакомих та краянів, щоби посилали гроші через Банк Руских Еміґрантів.

Хто їде до краю на сьвята, може купити шіфкарту в Банку Руских Еміґрантів. Лише просимо не відтягати до послїдної хвилї а завчасу до нас написати коли хочете їхати.

БАНК РУСКИХ ІМІҐРАНТІВ.
184 Hudson St.,
14— NEW YORK, N. Y.

Першая Беларуская газэта з рысунками
„НАША НИВА“
Голос весковай і местовай працуючай беднаты.
Выходзиць раз у тыдзень руск. и польск. литэрами.
Цэна з перасылкаю па почци: на год
Цэна особнаго нумэру 5 кап.
Адрэс рэдакціи і канторы:
Вильня, Завальная вулица, No. 45.
Рэдактор-выдауца А. Уласоу.

СЛИ хочете післати до старого краю красно друкований лист, купіть собі машинку до друкованя з рускими буквами; ціна тільки $7.50. Адрес:
Aniela Orzech, -17
1071 Franklin Ave., New York.

НЕМА ЖОРСТОКОСТИ.
Товариство охорони зьвірят переслїдує кождого чоловіка, що завинив своєю жорстокостію супроти зьвірят. Колиж чоловік через свою темноту і недбальство не має милосердя над самим собою, а передовсім над своїм жолудком, ніхто его не ізцілить. Жолудок задля надмірної праці остаточно занепадає. Наша рада на се є вживати Трінера амер. Еліксір Гіркого Вина, як тілько появлять ся ознаки хороби жолудка, не принимати поживи звичайної для здорового жолудка навіть коли тільки настане загальне ослаблене. Сей лік приверне жолудок скоро для его здорової роботи а дальше тим самим уздоровляє всї орґани тіла. Втрата апетиту, почутє втоми, ґази, спрага, коли або темна краска лиця, нервозність і инший настрій трібують завсїгди Трінера амер. Еліксір Гіркого Вина. Кожен член родини може його вживати. Заприсяжене оречене що до его чистоти знаходить ся в руках Уряду Злучених Держав під ч. 346. До набутя в аптиках або в фабриканта: Jos. Triner, 799 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ПОЗІР!

На наше жадане вже починають деякі сьвідомійші Русини присилати нам дописи про те де потреба робітників. Що вісти про таку справу дуже великої ваги — не улягає жадному сумнївови. Тому аби улегчити дописувателям роботу, подаем понисше табличку з 12 питанями, які звичайно ставлять ті, що шукають роботи.

Просимо кождого хто знае, що на его плейзї могуть Русини дістати роботу, сейчас точно відповісти на кожде з понисших 12 питань і карточку таку сейчас нам прислати.

Відповіди такі будемо друковати в найблисшім числї „Свободи“. Хто прочитае в „Свободі“, що на якімсь плейзї потреба робітників, повинен або сейчас там поїхати, або зголоситись письменно до роботи — бо если буде вичікувати, може хтось инший заняти се місце.

Письменно можна голоситись так:
Сли до одного чоловіка: Dear Sir:
Сли до компанії: Gentelmen:

I understand you need some men to work for you. Kindly advise if that is true as I am looking for work just now, and can start at once after receipt of your letter.
Yours truly,
Підпис і докладний адрес робітника.

Виріжте сю карточку і зашлїть єї до редакції „Свободи“, 184 Hudson St., New York, N. Y.

1. Назва місцевости?

2. Назва фабрики чи компанії?

3. Скілько робітників потреба?

4. До якої роботи?

5. Чи треба вміти анґлійску мову?

6. Яка плата?

7. Скілько годин праці?

8. Як часто виплата (пейда)?

9. Що коштуе рент?

10. Що коштуе борд?

11. Чи є страйк?

12. До кого голоситись на плейзї?

Докладний адрес пишучого:

О хрунївстві.

(Конець).

Хрунь здохне а свого не дінне.

Хто сему не вірить, може легко переконати ся, нехай лише о се поспитає якого старого хруня, котрий хоть якийсь час кушав пищи з хрунївского корита, або спитайте тих, що були при хрунївскій смерти. А хто хоче, то нехай собі уявить, що хруні може часом бодай своїм товаром вдоволять ся. Хоть те все і дурне і пусте, що хруні за свій найбільші сьвятощі уважають, що то всьо за що они ніби борють ся, то ошука, фалш і брехня, та може таки се бодай їх самих вдоволяє? Може коли насітять ся? Ніт, годі! Хто на хрунївску дорогу пустив ся, той таки хрунём і здохне, а свого ніколи не дінне. Подивім ся до історії, котра оповідає нещо буде, але що вже було; приміром про Альбіґензів (р. 1208—1229). В початках 13-го віку жив в Франції розумний та просьвічений нарід, що бесідував гарним нарічем провансальским. Не могучи довше терпіти своїх облудних та панськоватих бискупів та пралатів, бажаючи глубшої науки тай сьвятійшої віри ніж та, якою їх ксьондзи з приказу бискупів дурили — сказали: прочь від Риму і заложили собі свое богочестиве товариство. Були се часи забобонів та мертвих форм, они сьвідчили одно і друге словом і ділом. Зло було за велике, то і они в своїй ревности посунули ся за далеко. Завели у себе по костелах такий лад, який днесь есть у пресвітеріянів, але надто умертвляли свое тіло і строго постили. Сей поступок звесь у католиків ересь. Знайшли ся хруні, котрі не з побожности, але з лакомства на щедру заплату зачали на них доносити, що так і так, — сподівали ся хруні, що всіх Альбіґензів виженуть з краю, або вимордують, а хруні за то що тримають ся ніби вірно папи, дістануть всі по них маєтки. Тимчасом що ся діє? З крестами на грудях і в надії богатого рабунку пустило ся велике число народа прота нововірців і насильно виломали брами міста, а вдерши ся до середини, зачали різню в страшний і нечуваний спосіб. Хруні бачать, що вмісто панувати прийде ся і їм враз з еретиками гинути, тож від офіцирів випрошують ся, що они то суть власне тоті заслужені, що то аж папі на своїх краянів донесли. Тогди офіцири удали ся за порадою до папского леґата Arnolda Amalrica і питали по чім можна пізнати католиків від еретиків? І — делеґат відповів: „Мордуй всіх, Бог вже сам буде гаразд знати, котрі суть Єго". Єретики згинули смертію мученическою за свої переконаня, а хруні за що? Хотіли стягнути на других кару, для себе майно, тай не допняли.

Місто Царгород облягали Турки, та ніяк не могли здобути, бо Греки хоробро боронили ся. Захотів оден хрунь Грек свого дінняти, а то схрунити ще раз але фест, а за то дістати дочку султана за жену. Цар турецкий прибіцяв, що тогди приймe его за свого зятя, як той Грек допоможе ему через здраду місто здобути. Стало ся — хрунь здрадив, Турки христіяньске місто в свої руки взяли. Що там хруня обходить родина, краяне, вітчина, як він у самого царя має ласку. Цар слова не ломить, — коли хрунь по заплату приходить, султан жадає, щоб хрунь ще і турецку віру приймив, хрунь за царску ласку готов на всьо радо і охотно. Та видно хоть Турок, а хрунём мерзив ся, бо таки зараз казав з хруня крещену шкіру здерти, саки мав вінчати ся, та хрунь хоть відважно свій нарід запродав і свою віру здрадив, то таки скорше в страшних муках здох, ніж дінняв свого. Инший хрунь, що всіх ошукував і сам ошукав ся, але ніби свого дінняв, і хруні таке побідою називають. Запродав ся поспіпакам царским за тілько срібла, що аж сам не схоче. Поспіпаки слова дотримали, коли прийшов хрунь, его красно і твердо посадили, в кітлі срібла натопили і кипятком хрунївску морду так залляли, що також — здох.

Се все то за більші хрунївскі заслуги, коли справа з царями, великими панами або бодай їх поспіпаками; за менші подвиги хрунївскі і з менше знатними людьми, то скорше з хрунями справляють ся, а найчастійше самі хруні, щоб людям богато труду не робити, то кінчать з собою так, як їх патрон Юда.

Та помимо того всього люди знають, що хруні не переведуть ся, хоть свого не дінне, а все таки хрунь хрунём і здохне.

13. Перед хрунями пересторога.

Не одному з читачів може і навкучило ся про сю гидоту читати, може кому обмерзіло, може хто набрав такої відрази до сего слова „хрунь", що і по конець житя не схоче бути его властителем, та я сего лиш і бажаю, щоб честні читачі, пізнавши підлоту, злобу та мерзоту хрунївства, могли і уміти устеречи ся сеї зарази. Хруні сего не читали, бо або читати не уміють, або хоть уміють, то придержуючи ся старого хрунївского звичаю волять за сей час в салуні при барі похрунькати, або бодай хруньчисї очи підбивати та горшки трепати, ніж где що перечитати.

А честним читателям хочу дати лише сю пересторогу: Хто до тепер з хрунями бував, нехай сю знакомість уважае за страшний сон, котрий на яві не сьміє повторити ся; від хрунів сторонити, з ними нігде не сходити ся, їм ніколи нічого не вірити, памятаючи на то, як підлими здрадниками були всі хруні. Словом, з хрунём жити то так, як жие ся з найбільшим здрадником і розбійником, се есть як найострійше і з далека. Се правило найбезпечнійше, тому его держати ся найпораднійше.

14. Конець.

„Не вір ворогови твому во віки, хоть покірно зігнутий приходить, не вір ему". (сьв. П.). Єсли хотьби перед самою смертію схотів хрунь правду сказати і зі свого житя висповідати ся, то чули бесьте з уст его, що він і злодієм і ошустом і чернителем; що его ремеслом е нападати на людий невинних і мордувати всякі почутя справедливости. Поволи признае ся, що він свою віру зміняв і других до того підмавляв, що змисляв неправду і чорнив других. Але і тепер з ним дуже треба бути осторожним, бо хоть він признав ся і поправу обіцяе, то він все таки хрунь, не вір ворогови. Не дивіть ся на то, що він в груди бе ся і плаксиво говорить, бо він все те удае; не вір его покорі, солодким словам, милим очам і невинним усьміхам, але тим більше стережи ся, яко грозячої небезпеки. Хотяйби тебе хто і прикував до хруня, не вір і не люби его, бо він не простий зрадник, але заїлий, заразливий і найгірший, котрий кождої хвилі готов втрутити тебе в найбільшу біду. Хрунь, що ціле житя не мав почутя справедливости, не мав здорового розумованя, що через цілий свій вік не годен був перенятi ся ніякими висшими ідеями, хрунь що за найвисшу свою ціль уважав, щоби всякими можливими средствами хотьби і найпідлійшими заспокоїти свою зьвірячу жадобу, у котрого для того лише сильні міра сего вагу мають, а всьо инше без гначіня; хрунь, що ніколи нічим до доброго не причинив ся, але все і всюди робив на перекір доброму; хрунь, що за марний зиск готов запродати зсьо, що найдорозше; хрунь, що всегда схопний до найбільших злочинів, і чи не він то е власне тим ворогом, котрому Сьв. Письмо каже не вірити во віки.

І сли люди се всьо знають, дивна річ, що терплять між собою хрунів, і сли так би ся трафило, то здаєсь, що еще більшу вину як хрунь мае той, що на хрунївство зізваляе.

О.

Правда о Православномъ Соборѣ в Мейфілдъ, Па.

Була на Соборѣ поднята справа о чартерѣ для цѣлой епархіи и для поодинокихъ церквей. Пролилось много пустословія отъ о. Архи-бюрократа Х., но справу коротко и ясно рѣшили оо. Капанадзе и Александровъ съ участіємъ декоторыхъ делегатовъ мирянъ.

Поднявся тутъ и вопросъ якъ на дальше утримовати духовеньство и на якихъ плейзахъ можно открывати новыи парафіи и на якій коштъ, — где грошей взяти? Тутъ оо. бюрократы заворушилися, закрутилися начебъ — то блощыци въ лужку облитыи нафтою,

Почали нарѣкати, що начебъ то и такъ уже грошей дуже мало у миссійной касѣ, а потому по ихъ думцѣ все що можно було зробити то наложити на бѣдныхъ вѣрниковъ податки щобы було съ чого єще лѣпше жалованіє дати — такимъ „заслуженникамъ архи бюрократамъ" якъ напримѣръ оо. въ Ню-Йорку, Чикаго, Йонкерсъ, Вилькесбаре, Минеаполисъ, Санъ Францишко и др. Въ своєму куцому предсоборному проєкту „великомудрая предсоборная комисія" додумалась до якогось „самообложенія". Якого то самообложенія имъ хотѣлось — такъ и осталось звѣстнимъ лишь имъ самымъ. Но яснымъ теперъ стало для всѣхъ людей, що оо. бюрократы крутили и хотѣли и на дальше крутити, абы имъ самымъ добре було. Но, отъ на Соборы поднялся одинъ изъ Священниковъ „не бюрократовъ" и безбоязненно заявилъ всему соборному собранію же миссійна касса єстъ не такъ худобна якъ тоє представляютъ де-кто и що съ тою суммою грошей, котру дає изъ России бѣдный рускій мужикъ на роспространеніє православія, можно о много лѣпше ширити миссійне дѣло нѣжь до того часу робилося. А именно, треба на самъ передъ выробити порядокъ и установити: — сколько має доставати Священникъ, фамилѣйный іеромонахъ або самотный Священникъ, дякоучитель фамилѣйный або самотный, жебы могъ выжити порядно, но безъ излишной роскоши. И якъ тота цыфра буде выроблена, т. е. якъ буде признано кому изъ духовеньства яка пенсія належитъ, то треба урядити такъ жебы изъ миссійного фонда (що иде изъ Россіи свыше $72000 рочно, котрый-то фондъ можно єще побольшити и отъ парафій деякими невеликими поборами на дѣло цѣлой Американьской Миссіи) никогда не выдавалося Священнику (або псаломщику) сума перевышающая половину єго пенсіи, а другу половину пенсіи жебы давали сами парохіяне, а до того жебы парохія давала гавзъ, граты и прч. якъ оно єстъ у насъ по парохіяхъ (хотъ и не въ тыхъ де побираютъ великіи пенсіи). А и то-та запомога изъ миссійного фонду жебы не давалась на завше, а лишь не больше якъ на 5 роковъ новымъ парафіямъ, а послѣ тихъ роковъ жебы отъ нихъ отбиралася назадъ въ миссійный фондъ и зновъ давалась бы тамъ де больше потребно на розширеніє Православія.

А що тычится тихъ парафій въ которыхъ Священники безцеремонно вже черезъ 12 и 14 роковъ побераютъ великіи пенсіи, то у нихъ потребно теперъже урѣзати большу частку тихъ грошей и дати тамъ по трошки де Священники достаютъ недостаточно на уживаніє, а также дати съ того и на новыи парафіи. А черезъ 3—5 роковъ и тоту остальну частку отобрати на ту цѣль.

А такимъ способомъ когда парафія достане запомогу по правдѣ и муситъ старатися розвитися за то-то время що єй дана на срокъ запомога.

Такій плянъ приняла выбрана на Соборы комисія во главѣ которой ставъ по избранію мирянъ о. В. Александровъ, Священникъ изъ Ансоніи, Конн., — дуже мудрый — финансиста. Народъ єдинодушно захвалилъ предложеніе єго.

Но конечно то цѣлкомъ не сподобалась тымъ, кому о. Александровъ прочиталъ урѣзку отъ пенсіи и майже вси то-ты (подвижники за великіи пенсіи) выступили гордо насупротивъ плана о. Александрова.

О. Хотовицкий, напр. старался доказати Собору, що єсли єму урѣзати пенсію, то єго Ню-Йорска парафія роспадеся. Другій єго товаришь протопопъ изъ Чикаго тижь ніякъ не хтівъ сгодитися на урѣзку пенсіи и дуже негодовавъ на Анзонійскаго пастыря. Выступали и другіи Священники жебы о. Хотовицкому пенсіи не зменшати; видно зъ надією що архи-синогога Х. щось имъ за то дастъ изъ Консисторіи.... або и страха ради. Ой трусы! Но що тычится народа, то вси благодарно подивлялися на пастыря котрый сражался за меншіи парафіи и за розшириніє Православія. Тамъ же вси побачили що о. Хот. частку своєй любви переложилъ съ о. Кап. на о. А—ва.... Що съ того выйде, побачимо дальше. Маємъ надію що для Миссіи съ того буде хосенъ, бо въ рахунку Соборной Комисіи було показано, що майже до 10 тысачъ доляровъ можно урѣзати на рокъ отъ тихъ, що побераютъ величезніи пенсіи. Доказано и то що деякіи меншіи парафіи поберающіи невеличку подпору изъ Миссійного Фонду, о много лѣпше з'организовани и дуже лѣпше стоятъ якъ тойже Ню-Йоркъ, або Чикаго... А що тоє значити мусить?.... Ну щобъ то ни значило, а лишь видно и то (хотъ и не на радостъ делегатамъ), що якъ не законно о. Хотовицкий вперся въ члены Соборного уряду такъ єще больше беззаконно выдумалъ и на дальше „соборну комисію" и выбралъ себе въ ню и єще кого хтѣлъ, а навѣтъ и єдного дяка не глядячи на то що дяки жадного голоса на Соборы не могли мати. Отже вышло такъ, що оо. бюрократы у представителей народа голосъ на Соборы одняли, а дякамъ єго дали жебы въ той способъ усилити свою не людску партію. А изъ сего выходитъ що Соборъ отъ начала бувъ попсутымъ оо. описаными выше бюрократами. Они єстъ и будутъ виною того, що люде не узнаютъ того Собора, а тѣмъ меньше узнаютъ то що набабрає такъ званная „послѣ — Соборна Комисія" о. Хотовицкимъ и єго компанією во главѣ.

Владика Архієпископъ Тихонъ видно що хотѣлъ жебы Соборъ запровадивъ якіись порядки, бо якъ зашло слово о Миссійный фондъ и була выбрана на Соборы комісія изъ 4 Священниковъ и трехъ мирянъ жебы переглянула рахунки и дала своє мнѣніе: якъ можно помѣтити дѣло Миссіи, — то Архієпископъ Тихонъ повелѣлъ Касcиру Консисторіи дати комисіи финансовыи книги и отповѣдати на всѣ вопросы тойже. Що и було зроблено. Но то-то ой-же якъ не сподобалось „поборникамъ старого строю" т. є. оо. бюрократамъ и они всячески ставали въ перешкодѣ ново-предложенному пляну.

Владыка Архієпископъ выповѣлъ Собору и Конвенціи, що отходитъ въ Россію, — люде сердечно подяковали єму за єго дому и щиру працю на корыстъ Амр. Прв. Руси а Конвенція предложила Архієп. званіє почетного члена Прв. Общ. Взащи, — Владыка подяковавъ и принявъ честь.

Далось чути делегатамъ що на мѣсто Арх.—Епи. Тихона иде до Америки Преосвященный Епископъ Иннокентій изъ Аляски. Амр. Русь которого добре знає яко великого труженника, мужа мудрого и строгого. Здаєтся що якъ разъ теперъ того Владыки и потребно для Прв. Миссіи спл. держ. Америки. Правда, той Владыка єсть дуже не до сподобы загордѣвшому о. Хотовицкому и єго камерили бюрократичной. Но они можутъ вже и до России пойти, тамъ ще и для такихъ єстъ мѣсто, а въ Америцѣ, якъ приде и осяде Епископъ Иннокентій, буде въ Првсл. Миссіи поступъ напередъ и Епархію буде правити самъ той Епископъ, а не оо. бюрократы со своими попадями, котрыхъ вже давно пора прогнати пречъ.

Бувшій до того часу Прдс. Общ. Вз—щи о. І. Капанадзе передає дѣло организаціи въ прекрасномъ порядку и съ сумою грошей $15.000 новому уряду. Общ. за о. Капанадзе красно процвило. Честь и слава тому правдиво доброму пастырю и приятелю народа, а и тимъ кто єму послѣдує. — Побачимо чи зробитъ що доброго для народа новый предсѣдатель О—ва Вз—щи, чи нѣтъ. Бачили мы на Соборѣ и Галицкого Сщв. о. Ар. Сѣчиньского: розумный чоловѣкъ, красно говоритъ, съ оо. бюрократами не тримає, а за то мабуть и ласки одъ нихъ не достає бо сирота хворый єстъ. Та якъ-бы и бувъ здоровымъ, єсли достає изъ Консисторіи лишь 10 доляровъ мѣсячно, а тоже самоє отогнало одъ нашой Миссіи и о. І. Ольшевского... Така то правда у оо. россійскихъ бюрократовъ, — ой хоть-бы вже скорше тому наставъ конецъ и запанувалабъ справедливостъ, а въ той часъ настане и єдиненіє. У оо. бюрократовъ теперъ остаєся єдина надѣя, а то жебы изъ России прислали Епископа „гринора" и чоловѣка слабенькой воли, або такого бюрократа якъ и они то въ той часъ они и на дальше будутъ „правити" Епархієй. Ну але єсли зостане тутъ Преосвщ. Иннокентій, то не мало ихъ пойде въ Россію бо онъ самъ буде „правивъ".

Делегатъ мирянинъ.

(За зміст сеї статі Ред. не відповідає).

На будову власної хати для читальні „Просьвіти" в Кульчицях, пов. Самбір, прислали доси оці добродії:

З Америки:

о. Гр. Кульчицкий Цмайло з Карнеґі 127 К., М. Кульчицкий, Губяк з McKees Rocks 25 К., Петро Читович з McKees Rocks 5 К., Ілько Петришин з McKees-Rocks 5 К., Іван Губяк Кульчицкий 5 К.

З Старого краю:

Петро Кульчицкий Поливка 20 К., о. Семен Кульчицкий з Вощанець 20 К., Антін Баранецкий з Радомисля 10 К., Семен Кульчицкий Ручка Львів 10 К., Іван Бачиньскій капітан Львів 6 К., Іван Баранецкий уч. нар. з Семишнова 5 К., Фльор Кульчицкий Густ листар з Бохні 4.10 К., Клим Кульчицкий Губяк прок. Станісл. 5 К., С. Кульчицкий Смитанка Бялобожниці 4 К., о. Дм. Хомяк з Самбора 4 К., Антін Кульчицкий з Грабівця 2 К., о. Мих. Ортиньский з Самбора 2 К., Еміль Монастирский з Городища 1 К.

Разом 257.10 К.

Тим Добродіям з Америки що вже до тепер услухали нашого голосу дякуємо сердечно за жертви і просимо тих Добродіїв-еміґрантів з Кульчиць, що еще не прислали жертв чим скорше слати гроші на адр. о. Дм. Гординьский Антонович парох в Кульчицях почта Самбір, Austria Galicia, бо з весною хочемо зачати будову а гроша нема.

За комітет:

о. Гординьский, парох.

Василь Кульчицкий, акад.

Селянські розрухи в Румунії.

(Докінчене зі стор. 5-ої.)

тового податку була инша міра для бояр, а инша для селян, коли маніфест обіцює накладати від нині ґрунтові податки по одна ковій нормі. Видно, що навіть державні землї віднаймано земельним спекулянтам, коли маніфест обіцює віднаймати їх виключно селянам. Видно, що при стяганю належитости найму за землю управлювано визиск через переміну грошевої належитости на роботу, коли маніфест обіцює, що належитість найму буде віддавана в грошах. Видно, що при даваню задатків на роботу панувала найгірша лихва, коли маніфест обіцює завести в таких випадках найвисше 10-процентову норму. Видно, що за віддаване землї селянам накладано на них надмірні тягарі, коли маніфест обіцює унормувати сї відносини законом так, щоб ті тягарі не перевисшали фізичних сил селянина. І видно, які ціни за землю стягано від селян, коли маніфест обіцює, що за ті землї, які вони винаймили, заплатять найвисше третю часть умовленої ціни. Крім того маніфест обіцює запобігти нагромадженю землї в руках одного посесора, установляючи maximum 4000 гектарів, які може винаймати одна особа. Далї маніфест обіцює завести специяльні орґани власти, які слїдити-муть зберіганя заповіджених аґрарних законів. Вкінци окремі банки мають нести поміч селянам у винаймі і закупі землї.

На передпослїднім засїданю парляменту палата приняла одноголосно в першім читаню всї аґрарні законопроекти, заповіджені в маніфестї.

Очивидно, колиб усї ті проекти стали законами і були як слїд переведені в жите, то се чимало облекшило би важку долю румунського селянства. Але чи не думає правительство заповідженем тих реформ тільки позискати симпатию полїтичних кругів і замилити очи селянам, а також дістати моральне право до репресий? Бо коли селяни не вдоволять ся обіцянками самого короля і не перестануть бунтувати ся, ждучи покірно здійсненя всїх обіцянок, то, очивидно, не давати їм пардону!... Так скаже всякий Staatsmann. Бо найперше власть мусить завести „порядок", бо тільки тоді можна приступити до реформи, коли правительство мати-ме спокій.

На останнім засїданю парляменту обі палати приняли ухвалу, якою уповажнюють правительство завести скрізь стан облоги, де се покаже ся потрібним для успокоєня краю. По принятю сеї ухвали президент міністрів відчитав королївське письмо, яким король замикає сесию парляменту.

І так обіцянки королївського маніфесту й лишили ся поки що обіцянками, які може здійснить аж слїдуюча сесия парляменту, але право заводити стан облоги дала правительству ще теперішня сесия... Бо найперше нехай збунтоване селяньство успокоїть ся, а тільки опісля правительство зможе забрати ся до аґрарних реформ.

Semper idem! Все і всюди... Коли народ гине в нуждї, ждучи покірно, доки не зглянуть ся над ним ті, що мають закон і власть у руках, тодї нїхто не дбає про його долю. А коли він, доведений до краю, встане щоби власними руками і власною кровю добути собі право на лїпше жите, тоді кажуть йому: „Найперше мусить бути спокій, а тільки опісля можна буде подумати про тебе. А як не послухаєш і не успокоїш ся, то горе тобі, як внутрішньому ворогови вітчини, бо ми оружною силою примусимо тебе до спокою"!

А коли знов спокій настане,—чи завдяки тому, що нарід повірить обіцянкам сильних сьвіта сего, чи серед крови і трупів „внутрішних ворогів вітчини",—тодї знов нїхто не думає про народне горе, бо-ж скрізь панує супокій, значить, усї вдоволені...

(З „Дїла".)

В вязниці.

— За годину мандруєш на шибеницю.... Чи маєш єще яку просьбу?

— Хотївби єще зробити подорож наоколо сьвіта.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка	15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і.	15 ц.
Біблія Велика	2 дол.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15 ц.
* В Старім і Новім краю	25 ц.
* Гріхи міліонерів і т. п.С. 7	15 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америцї	10 ц.
Дещо про зьвірята	30 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5	15 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6	15 ц.
Драгоманів	15 ц.
* Еміґрант	15 ц.
Журавлї	10 ц.
Житє Ісуса Христа	1.50 дол.
* Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15 ц.
За красою	1 дол.
Земельне питанє	15 ц.
Зуб за зуб	10 ц.
* Казки про Жидів	15 ц.
Історія Руси з образками	10 ц.
Капітал і праця	15 ц.
* Книжка Рахункова	50 ц.
Марія	10 ц.
*Многострадальний народ. огляд історії українського народу	20 ц.
*Наверений Грішник	20 ц.
Народний рух австро-угорских Русинів	15 ц.
Новий Завіт	4 дол.
Образки і загадки	10 ц.
Оповіданя	15 ц.
Оповід. про заздрих богів	10 ц.
Пестрі звуки	75 ц.
Про відступників від рос. православія	10 ц.
* Про нутро землї	25 ц.
Підземні скарби	25 ц.
Покуса	10 ц.
Псалтир	1 дол.
Розмова Поляка, з Русином	10 ц.
Руско-англїйский словар.	20 ц.
* Релігійні віруваня старинних народів	20 ц.
Смерть	10 ц.
*Стародавні казки та оповіданя	15 ц.
*Стелові люде	15 ц.
*Страйк	20 ц.
*Стріляй на смерть, робітнича драма	15 ц.
Унія в Америцї	20 ц.
*Хто з чого жиє	15 ц.
* Які то є люди на земли з 20 образками	50 ц.
* Як мужик ходив до царя правди шукати	15 ц.
* Через кордон	15 ц.

Атляс цїлого сьвіта, англїйский 105 мап, 300 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта, 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York